БҮТҮН ӨЛКӘЛӘРИН ПРОЛЕТАРЛАРЫ, БИРЛӘШИН!

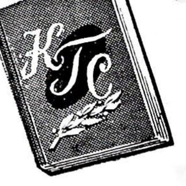
Азәрбајҹан кәнҹләри

1919-ЧУ ИЛДӘН ЧЫХЫР

Азәрбајчан ЛККИ МК-нын органы

«Азербайджан гянджляри»—орган ЦК ЛКСМ Азербайджана

№ 151 (6339) | Базар, 18 декабр 1960-чы ил | Гијмәти 20 гәпик



Биз, океандан океана узанан, бир башында дан сөкүләркән, о бири башында күнәш гүруб едән бир өлкәнин, нәһәнк, әзәмәтли, көзәл Советләр дијарынын сакинләријик. Бу өлкәдә бәшәријјәтин әсрләр боју һәсрәтини чәкиб хәјалы илә јашадығы коммунизм чәмијјәти гурулур. Вәтәнимиз тарихдә көрүнмәмиш бир сүр'әтлә ирәлиләјир. Онун кениш синәсиндә һәр күн, һәр саат халгын булаг кими гајнајыб бәһрәләр верән зәкасы сајсыз-һесабсыз јениликләр јарадыр. Сон илләрдә бу јениликләрин сајы бирә мин гат артмышдыр.

Бу јениликләр нәдән ибарәтдир?

Хејр, бунлар гејри-ади, көзләнилмәз вә тәсадүфи олмајыб, һәјатымызын инкишаф ганунундан вә вүс'әтиндән доғур. Һәлә илк коммунист имәчиликләриндән данышаркән мүдрик рәһбәримиз Ленин буну бөјүк тәшәббүс, әламәтләрини исә кәләчәк ишыглы чәмијјәтин «чүчәртиләри» адландырмыш вә онлары горујуб сахламағы, гајғы илә бөјүдүб артырмағы вәсијјәт етмишдир.

Будур, Бакынын Киров рајонунда мүәссисәләрдә чалышан кәнчләрдән бир дәстәси **тәмәннасыз олараг, танымадыглары адамларын мәнзилләрини тә'мир едир, ев тәсәррүфатыны гајдаја салмагда онлара көмәк көстәрир.** Бу кәнчләри буна сөвг едән нәдир? Јалныз вә јалныз јүксәк бәшәри дујғулар, инсанлара фајда вермәк гајәсидир. Мәкәр бу коммунизм «чүчәртиси», бөјүк бир кәләчәји олан чүчәрти дејилдирми?!

Бәс, иш күнүндән сонра күчәләрә, мејданлара чыхан, ичтимаи јерләрә тәләсән, **адамларымызын раһатлығыны, мәдәни истираһәтини тә'мин етмәк үчүн әлиндән кәләни әсиркәмәјән дружиначылар!** Һеч бир шәхси мәнфәәт көзләмәмәк, чәмијјәтин асајиши naминә чанындан белә кечмәјә һазыр олмаг—бундан көзәл нә ола биләр?!

Үзәриндә һеч бир нәзарәт һисс етмәдији һалда **фәһләнин өз ишинә нәзарәт етмәси, јүксәк кејфијјәтли мәһсул бурахмаға сә'ј көстәрмәси, маашыны өзү һесаблајыб алмасы нә гәдәр әламәтдар һадисәдир!** Бу инсана көстәрилән ән јүксәк е'тибар вә е'тимада тимсалдыр. Бу гајда илә ишләјән фәһләнин гәлби мүгәддәс дујғуларла дөјүнүр. Онун вичданы пакдыр.

Бах, коммунизм «чүчәртиләри» белә боj атыр.

Һәјатымызда «чүчәртиләр» чохдур.

Коммунист әмәји бригадалары һәрәкаты буна көзәл нүмунәдир.
Коммунист әмәји зәрбәчиләри һәрәкаты буна көзәл нүмунәдир.
Гаганова вәтәнпәрвәрлик һәрәкаты буна көзәл нүмунәдир.

Әзиз охучулар!

Илк бахышда бунлар сизә кичик көрүнә биләр. Лакин, кәлин, унутмајаг ки, тарихдә һеч бир чәмијјәт, бир-бирини әвәз едән инсан нәсилләри белә мүнасибәтләр јарада билмәмишдир. **Бунлар бәшәр һәјатында тамамилә јени һадисәләрдир.** Јаддан чыхармајаг ки, коммунизм учу-бучағы көрүнмәјән бир үммандыр, онун һәр бир дамласы, һәр бир зәррәси гијмәтлидир. Үмман дамлалардан јарандығы кими, коммунизм дә бу «чүчәртиләрдән» әмәлә кәләчәкдир.

Онлары көз бәбәји кими горујуб сахлајаг, бөјүдәк вә чохалдаг!

ӘЗИЗ ОХУЧУЛАР! ӨЗ ҺӘЈАТЫНЫЗДА, ИШЛӘДИЈИНИЗ КОЛЛЕКТИВИН ВӘ ТАНЫШЛАРЫНЫЗЫН ҺӘЈАТЫНДА БАШ ВЕРӘН БУ ЧҮР ЈЕНИЛИКЛӘР ҺАГГЫНДА РЕДАКСИЈАМЫЗА ЈАЗЫН!

КГС — КОММУНИЗМ ГУРУЧУЛУҒУ САЛНАМӘСИ. БУ КҮНДӘН Е'ТИБАРӘН ГӘЗЕТИМИЗДӘ БЕЛӘ БИР КУШӘ АЧЫРЫГ.

РЕДАКСИЈАЈА КӨНДӘРДИЈИНИЗ МӘКТУБЛАРЫНЫЗЫН ҮЗӘРИНДӘ КГС СӨЗҮНҮ ЈАЗМАҒЫ УНУТМАЈЫН.

Һамы сечкиләрә!

БУ КҮН республикамызын шәһәр вә кәндләриндә халг мәһкәмәләринә сечкиләр күнүдүр. Халг мәһкәмәләринә сечкиләр республикамызын сијаси вә ичтимаи һәјатында мүһүм һадисәдир.

Бөјүк Советләр өлкәмизин һәр јериндә олдуғу кими, республикамызда да халг мәһкәмәләринә сечкиләр зәһмәткешләрин чошгун әмәк вә сијаси фәаллығы шәраитиндә кечирир. Доғма Коммунист партијамызын XXI гурултајынын тарихи гәрарларындан руһланан нефтчиләр, памбыгчылар, малдарлар, машынгајыранлар, нефтајыранлар кениш коммунизм гуручулуғу јолларында һәр күн јени наилијјәтләр газаныр, једдииллик планын икинчи или тапшырыгларыны мүвәффәгијјәтлә һәјата кечирирләр. Чох фәрәһлидир ки, өлкәмизин шанлы кәнчләринин ајрылмаз үзвү олан азәрбајчанлы оғлан вә гызлар бу тарихи күнләрдә јашлы нәсиллә чијин-чијинә ишләјәрәк Вәтәнимизин зәфәр бајрағыны јүксәкләрә учалдырлар.

Бөјүк Октјабрын јетишдирмәси олан совет халг мәһкәмәләри өз варлығынын илк күнүндән әсил әдаләт мәһкәмәси олуб, халгын мәнафеји кешијиндә дајанмышдыр. Социализм гуручулуғунда, социалист гајдаларынын мөһкәмләндирилмәсиндә, јени инсанын—коммунизм гуручусунун тәрбијәсиндә бизим әдаләтли совет мәһкәмәләринин ролу олдугча бөјүкдүр. В. И. Ленинин дедији кими, зәһмәткешләри истисмарын мәнкәнәсиндә сахламаға чалышан, пул кисәсинә хидмәт едән, халгын тәрәггипәрвәр сә'јләрини боғмаға чалышан буржуазија мәһкәмәсиндән фәргли олараг, бизә халг мәһкәмәләри халга хидмәт көстәрир, онун ирадәсини ифадә едир, мәнафеји кешијиндә мөһкәм дурур. Совет мәһкәмәләри ССРИ Конститусијасы тәрәфиндән совет вәтәндашларына верилән бөјүк һүгуглары мүдафиә едир, ичтимаијјәтә зидд үнсүрләри чинајәткар һәрәкәтинин гаршысыны алыр, өз чығырындан чыханлары, дөвләт вә халг малына хор баханлары, асајиши позанлары јенидән тәрбијә едиб доғру јола гајтарыр.

Халг мәһкәмәси — социализм гуручулуғу ишинә, халгын мәнафеји хејринә хидмәт етдијинә көрә халг өзү она белә ад вермишдир. Мәкәр социалист һәјатда-гануиларынын дүзкүн һәјата кечирилмәси уғрунда мүбаризә апармаг, ичтимаи бирјашајыш нормасынын горунмасына чалышмаг, адамларда коммунист әхлагы вә мә'нәвијјаты тәрбијә етмәк халга хидмәтин көзәл нүмунәси дејилдирми?! Һәм дә фәрәһли бурасыдыр ки, өзүнүн бу нәчиб ишиндә бизим халг мәһкәмәләримиз башлыча олараг зәһмәткешләрин көмәјинә вә јүксәк шүурлулуғуна архаланыр.

Зәһмәткешләрин мәһкәмәләрдә вә өлкәнин идарә едилмәсиндә кениш иштирак етмәләри һаггында Ленин көстәришләри бөјүк Вәтәнимизин һәр јериндә олдуғу кими республикамызда да ардычыл олараг һәјата кечирилир. Тәкчә буну көстәрмәк кифајәтдир ки, кечән сечкиләрдә халг мәһкәмәләринә бир нечә мин ичласчы сечилмишди. Бунлар, башлыча олараг фәһлә вә колхозчулар, мүәллим, һәким вә саирә пешә саһибләри идиләр.

Совет мәһкәмәсинин демократик әсасларыны көстәрән чәһәтләрдән бири—онун апардығы нәчиб ишләрдә зәһмәткешләрин јахындан иштирак етмәсидир. Хүсусән, партијамызын XXI гурултајындан сонра вәтәндашларын ганунгајдаларын горунмасында ролу даһа да артмыш, халг мәһкәмәләри илә ичтимаи тәшкилатларын әлагәси xејли мөһкәмләнмишдир. Бу чәһәтдән халг дружиналарынын иши тәгдирәлајигдир. Инди республикамызын бүтүн рајонларында комсомол комитәләринин нәздиндә халг дружиналары дәстәләри вә онларын гәраркаһлары фәалијјәт көстәрирләр. Халг дружиналары зәһмәткешләрин мәнафеји кешијиндә гәтијјәтлә дурур, әлиәјриләрә, түфејли һәјат сүрәнләрә, ичтимаи гајда-ганунлары позанлара, хулиганлара гаршы гәтијјәтлә мүбаризә апарырлар. Ичтимаијјәт халг дружиналарынын нәчиб ишини јүксәк гијмәтләндирир, кәнчләримизин тәрбијәсиндә көзәл аддымлар атан халг дружиналарына вә онларын гәраркаһларына јахындан көмәк көстәрир.

Халгын madди-рифаһ һалынын күндән-күнә јахшылашмасы, мәдәни сәвијјәсинин вә шүурлулуғунун јүксәлмәси нәтичәсиндә өлкәмиздә чинајәтләрин көкү кетдикчә кәсилмәкдәдир. Партија вә һөкумәтимиз халгын гаршысында чох нәчиб вәзифә гојмушлар: јахын кәләчәкдә өлкәмиздә һәр һансы бир чинајәт төрәдилмәси вә ичтимаи гајда-ганунун позулмасы һалларына сон гојулмалыдыр! Дүнјанын һеч бир капиталист дөвләтиндә буна наил олмаг мүмкүн дејилдир. Јалныз бизим өлкәмиздә—халгла мәһкәмә органлары арасында мөһкәм әлбирлик олан јердә, мәһкәмә органларынын халгын, дөвләтин мәнафеји кешијиндә сајыг дурдуғу бир шәраитдә бунлар мүмкүн олан шејдир. Инди чинајәт төрәдәнләрә, јолундан чыханлара гаршы мүбаризә вә онларын тәрбијәси тәкчә мәһкәмәләрин иши олмајыб, кениш ичтимаијјәтин күндәлик гајғысына чеврилмишдир. Бу чәһәтдән идарә вә мүәссисәләрдә јарадылмыш јолдашлыг мәһкәмәләри чох хејирхаһ ишләр көрүр.

Бизим өлкәмиздә сечкиләрдә һәмишә коммунистләрлә битәрәфләрин сарсылмаз иттифагы өз бөјүк гүдрәтини көстәрмишдир. Шүбһәсиз, бу күн дә халгымыз өзүнүн е'тимадыны газанмыш ән јахшы өвладларыны халг мәһкәмәләринә сечәчәкдир.

ҺАМЫ СЕЧКИЛӘРӘ!

Әмәк нөвбәсиндә

«Бакы» теплоходу декабрын 14-дә Бакы лиманына јан алмышдыр. Теплоход хам торпаглардан Загафгазија республикалары үчүн 3.700 тондан чох сечмә буғда кәтирмишдир. Кәми һеј'әти һәмин сәфәрлә иллик тапшырығы вахтындан әввәл јеринә јетирмишдир. Теплоход гәнаәт олунан јаначаг һесабына үч дәфә сәфәр етмишдир. Кәми һеј'әти илин ахырынадәк ән азы 12 мин тон кәнд тәсәррүфаты јүкү дашымаға сөз вермишдир.

Хәзәр Кәмичилик Идарәсинин бир сыра кәми һеј'әтләри једдииллијин үчүнчү илинин һесабына ишләјирләр.

163 гују тә'мир едилмишдир

Кәнч тә'мирчиләримиз иллик планы вахтындан бир ај әввәл јеринә јетирмишләр. Индијәдәк 163 гују тә'мир едилмиш, тә'мир ишләринин әмәк мәһсулдарлығы 12,7 фаиз артмыш, дөвләт вәсаитинә хејли мигдарда, 17,9 фаиз ашағы салынмыш, тә'мир ишләриндә гәнаәт олунмушдур. Ә. Алышовун, А. Әлијевин, В. Дадашовун, Ф. Чәфәровун башчылыг етдикләри бригадаларын үзвләри сехдә сүр'әтли тә'мир усталары кими танынырлар.

Давуд КӨЗӘЛОВ,

Ирилашдирилмиш Нефтчаланефт мә'дәнләри идарәсинин гујулары әсаслы тә'мир сехинин ишчиси.



Нахчыван. Парағачај даг мә'дәни компрессор стансијасынын баш машинисти Һәмзә Тағыјев габагчыл истеһсалатчы кими танынмышдыр. Өз пешәсини јахшы билән Һ. Тағыјев маторларын саз ишләмәсинә бөјүк сә'ј көстәрир. Мәһз буна көрәдир ки, о, коллективин дәрин һөрмәтини газанмыш вә дәфәләрлә мүкафатландырылмышдыр. ШӘКИЛДӘ: баш машинист Һ. ТАҒЫЈЕВ електрик моторуну нәзәрдән кечирир. Фото М. Фәрәчовундур.

Сон хәбәрләр

МАЧАРЫСТАН КОМСОМОЛУНУН ГУРУЛТАЈЫ ✳ ЈАПОНИЈА ТӘЛӘБӘЛӘРИ АЧЛЫГ Е'ЛАН ЕТМИШЛӘР ✳ ТАРИХИ СӘНӘД

БУДАПЕШТ. (СИТА). Будапештдә Мачарыстан Коммунист Кәнчләр Иттифагынын I гурултајы ачылмышдыр.

Кәнч социализм гуручусу олан јүзләрлә оғлан вә гыз иншаатчыларын мәдәнијјәт сарајынын ичлас салонуна топлашмышды. Онлар гурултаја Мачарыстанын мүхтәлиф јерләриндән кәлмишләр.

Мачарыстан Социалист Фәһлә партијасы Мәркәзи Комитәсинин биринчи катиби Јанош Кадар, Мачарыстан Социалист Фәһлә партијасы Мәркәзи Комитәси Сијаси бүросунун үзвләри Дјерд Марошан вә Дјула Каллаи, Мачарыстан Социалист Фәһлә партијасы Мәркәзи Комитәсинин Сијаси бүросунун үзвлүјүнә намизәд, Мачарыстан Коммунист Кәнчләр Иттифагы Мәркәзи Комитәсинин биринчи катиби Золтан Комочин, Мачарыстан Социалист Фәһлә партијасы Мәркәзи Комитәсинин вә Мачарыстан һөкумәтинин үзвләри, өлкәнин көркәмли ичтимаи хадимләри, чохлу гонаг гурултајын ачылышында иштирак етмишләр.

Үмумдүнја Демократ Кәнчләр Федерасијасынын президенти Пјеро Пјералли башда олмагла Үмумдүнја Демократ Кәнчләр Федерасијасы катиблијинин ишчиләри вә Бејнәлхалг Тәләбәләр Иттифагынын нүмајәндә һеј'әти ичлас салонунда отурмушдулар. Аврока вә Асија өлкәләриндәки кәнчләр тәшкилатларынын нүмајәндә һеј'әтләри, о чүмләдән ҮИЛККИ Мәркәзи Комитәсинин катиби М. И. Журавлјова башда олмагла Ленин комсомолунун нүмајәндә һеј'әти дә гурултаја кәлмишләр.

Гурултајын ачылышындан сонра ашағыдакы гәтнамә јекдилликлә гәбул едилмишдир:

1. Мачарыстан Коммунист Кәнчләр Иттифагы Мәркәзи Комитәсинин һесабат мә'рузәси.
2. Мачарыстан Коммунист Кәнчләр Иттифагы мәркәзи тәфтиш комиссијасынын мә'рузәси.
3. Мачарыстан Коммунист Кәнчләр Иттифагынын низамнамәсиндә дәјишикликләр.
4. Мачарыстан Коммунист Кәнчләр Иттифагынын Мәркәзи Комитәсинә вә мәркәзи тәфтиш комиссијасына сечкиләр.

Мачарыстан Социалист Фәһлә партијасы Мәркәзи Комитәсинин Сијаси бүросунун үзвлүјүнә намизәд, Мачарыстан Коммунист Кәнчләр Иттифагы Мәркәзи Комитәсинин биринчи катиби Золтан Комочин күндәлијин биринчи мәсәләси барәсиндә мә'рузә етмишдир.

ТОКИО. (СИТА). Јапонијанын Киото шәһәриндәки «Досисјакај» университетинин бир дәстә тәләбәси тәһсил һаггынын артырылмасына е'тираз әламәти олараг ачлыг е'лан етмишдир. Бу университетин тә'тилчиләри мүдафиә едән бир дәстә тәләбәси ректорун кабинети гаршысында отураг нүмајиш дүзәлтмишдир.

Јапонија тәләбәләринин өз һүгугларыны мүдафиә етмәк уғрунда, кәнчләрин ағыр вәзијјәтини јахшылашдырмаг уғрунда мүбаризәси даһа да кенишләнир. «Ритсумејкан» университети тәләбәләринин декабрын 14-дә башланан, узун мүддәтли е'тираз тә'тили давам едир. Тәләбәләр тәһсил һаггынын артырылмасы планларындан әл чәкмәји мүдиријјәтдән тәләб едирләр. Чүнки бу тәдбир Јапонија тәләбәләринин онсуз да дөзүлмәз олан вәзијјәтини даһа да ағырлашдырыр.

Јапонијанын маариф назири Араки билдирмишдир ки, һөкумәт тәһсил һаггыны артырмаг үчүн көрүлән тәдбирләрә мане олмаг нијјәтиндә дејилдир.

НЈУ-ЈОРК. (СИТА). Мүстәмләкә өлкәләринә вә халгларына истиглалијјәт верилмәси һаггында Баш Мәчлисдә гәбул олунмуш бәјаннамәдә «Бүтүн халгларын һүгуг бәрабәрлијинә вә мүгәддәратыны тә'јин етмәк һүгугуна һөрмәт етмәк, ирглериндән, чинсләриндән, дилләриндән вә динләриндән асылы олмајараг бүтүн инсанларын һүгугларына вә әсас азадлыгларына һөрмәт бәсләмәк вә бунлары тә'мин етмәк әсасында сабитлик вә хош күзәран шәраити, динч достлуг мүнасибәтләри јаратмағын зәрури олдуғу» гејд едилир.

Бәјаннамәдә «бүтүн асылы халгларын үрәкдән азадлыға чан атдыглары вә истиглалијјәт газанмагда һәлледичи рол ојнадыглары», «халглара азадлыг верилмәмәси нәтичәсиндә вә ја онларын азадлығы јолунда маниәләр төрәдилмәси нәтичәсиндә әмәлә кәлән мүнагишәләрин күчләндији, бунун үмуми сүлһ үчүн чидди тәһлүкә олдуғу», «мүстәмләкәчилијин бүтүн тәзаһүрләринә сон гојулмасыны дүнја халгларынын үрәкдән арзу етдикләри» көстәрилир.

Сонра бәјаннамәдә дејилир ки, «мүстәмләкәчилијин галмасы бејнәлхалг игтисади әмәкдашлығын инкишафына мане олур, асылы халгларын ичтимаи, мәдәни вә игтисади инкишафыны ләнкидир». Бәјаннамәдә гејд едилир ки, «чидди бөһранлара јол вермәмәк үчүн мүстәмләкәчилијә, онунла әлагәдар олан иргчилијә вә ајрысечкилијә сон гојмаг лазымдыр».

Баш мәчлис «мүстәмләкәчилијин бүтүн формаларына вә тәзаһүрләринә дәрһал вә данышыгсыз сон гојмаг лазым кәлдијини тәнтәнәли сурәтдә е'лан едир».

Бәјаннамәдә Баш Мәчлис «харичиләрин зүлмүнә вә һөкмранлығына халгларын табе олмасынын вә халгларын истисмар едилмәсинин» әлејһинә чыхыр, бүтүн халгларын өз мүгәддәратларыны тә'јин етмәк һүгугуна малик олдугларыны е'лан едир, «халгларын сијаси, игтисади вә ичтимаи чәһәтдән кифајәт гәдәр һазыр олмадыгларыны» бәһанә едәрәк онлара истиглалијјәт верилмәсинин ләнкидилмәсини гадаған едир.

Бәјаннамә «асылы халглара гаршы һәр чүр силаһлы әмәлијјата вә ја чәза тәдбирләринә сон гојмағы, онларын өз там истиглалијјәт һүгугуну сүлһ вә азадлыг шәраитиндә һәјата кечирмәләринә имкан вермәји» тәләб едир. Бәјаннамәдә дејилир ки, «бу халгларын милли әразиләринин тохунулмазлығына һөрмәт едилмәлидир».

БОЛ МӘҺСУЛ УҒРУНДА

Азәрбајчанын кәнд рајонларынын бүтүн оғлан вә гызларына, пионер вә мәктәблиләринә, комсомол вә пионер тәшкилатларына!

Әзиз достлар!

Сов.ИКП XXI гурултајы өлкәмизин халг тәсәррүфатынын кәләчәк јүксәлиши үчүн әзәмәтли програм вермишдир. Инди гүдрәтли Вәтәнимиз тәзә шәһәрләр салынан, фабрикләр вә совхозлар тикилән бөјүк ишләрин кенишләндији нәһәнк тикинти мејданыны хатырладыр. Дүнјанин бомбош дүзәнләриндә бу күн јени колхоз вә совхозларын учсуз-бучагсыз тарлалары узаныб кедир.

Бу ил Совет Азәрбајчанынын кәнд тәсәррүфатында бөјүк јүксәлиш или олмушдур. Бә'зи чәтинликләрә бахмајараг республикамызын памбыгчылары 1959-чу илдәкинә нисбәтән даһа чох «ағ гызыл» јығыб дөвләтә тәһвил вермишләр. Республикамызын кәнд зәһмәткешләри дөвләтә тахыл, әт, сүд, јун, јумурта, барама, тәрәвәз, јашыл чај јарпағы сатышы планларыны вахтындан әввәл јеринә јетирмишләр.

Әлдә едилән бүтүн бу наилијјәтләр республикамызын социалист кәнд тәсәррүфатынын нечә бөјүк имканлара вә еһтијат мәнбәләринә малик олдуғуну ајдын бир сурәтдә көстәрир.

Әлдә едилән мүвәффәгијјәтләрлә кифајәтләнмәјиб ону даһа да мөһкәмләндирмәк, иши гат-гат сүр'әтләндирмәк, Сов.ИКП МК-нын гаршыдакы Пленумуну јени әмәк наилијјәтләри илә гејд етмәк—бах, инди колхоз кәнди комсомолчуларынын вә кәнчләринин үзәрләринә көтүрдүкләри әсас вәзифә бундан ибарәтдир. Көвсәр Меһдијева, Ипәк Рзајева, Сәрдар Имрәлијев вә кәндимизин дикәр кәнч зәһмәткешләринин көркәмли әмәк наилијјәтләри бүтүн кәнчләримизә илһамверичи тимсалдыр.

Јени кәнд тәсәррүфаты или башланыр. Кәләчәк мүвәффәгијјәтләримиз бу күн ишләримизин вахтлы-вахтында көрүлмәсиндән, мүтәшәккил апарылмасындан асылыдыр.

Мә'лумдур ки, јүксәк мәһсулу анчаг мүнбит, кәнд тәсәррүфаты биткиләринин јахшы инкишаф етмәси үчүн лазыми гәдәр гида еһтијаты олан торпаглардан көтүрмәк мүмкүндүр. Мүнбитлији исә бүтүн тарла ишләрини јүксәк агротехники сәвијјәдә апармаг, торпаға кифајәт гәдәр үзви вә гејри-үзви күбрә вермәклә артырмаг олар.

Елми-тәдгигат ишләри, колхоз вә совхозларымызын чохиллик тәчрүбәси көстәрир ки, күбрә бүтүн кәнд тәсәррүфаты биткиләриндән јүксәк мәһсул әлдә етмәк үчүн чох гүдрәтливаситәдир.

Нахчыван МССР-нин, Дағлыг Гарабағ вилајәтинин, Варташен, Пушкин вә башга рајонларын колхозлары јерли вә мә'дән күбрәләринин әһәмијјәтини јахшы гијмәтләндирирләр. Кәнчләр, пионер вә мәктәблиләр бу ишдә колхозлара јахындан көмәк көстәрир, торпаға лазыми мигдарда күбрә верилмәсинә наил олурлар. Күбрәләрдән кениш истифадә олунмасы исә мәһсулдарлығы хејли артырыр. Мәсәлән, Нахчыван МССР-нин колхозлары бу ил памбыг вә дикәр кәнд тәсәррүфаты биткиләри әкини саһәләринә 13.355 тон мә'дән күбрәси, 100.000 тона гәдәр јерли күбрә вермишләр. Бунун сајәсиндә мухтар республиканын колхозлары 1960-чы илдә дөвләтә памбыг тәһвили планыны артыгламасы илә јеринә јетирмиш, һабелә башга кәнд тәсәррүфаты биткиләри саһәләриндән јүксәк мәһсул көтүрмүшләр.

Бунунла белә республикамызын бир чох рајонларында мә'дән күбрәләринә вә јерли күбрәләрә лазымынча әһәмијјәт верилмир. Тәкчә буну көстәрмәк кифајәтдир ки, бу ил республикамызда бә'зи рајонларын колхозлары торпаға күбрә верилмәси тапшырығыны 50 фаиздән дә аз јеринә јетирмишләр.

Ағсу, Әли Бајрамлы, Зәрдаб, Хачмаз, Дәвәчи, Имишли вә бир сыра башга рајонларын колхозларында мә'дән күбрәләриндән хүсусилә пис истифадә олунмушдур. Ағсујун колхозларында торпаға план үзрә нәзәрдә тутулан 3.300 тон әвәзинә 836 тон, Учарда 5.000 тон әвәзинә 1.657 тон, Зәрдабда исә 6.900 әвәзинә 2.665 тон мә'дән күбрәси вермишләр.

Астраханбазар, Балакән, Газах, Фүзули, Лерик вә Шамхор рајонларынын колхозларында да јерли күбрәләрдән истифадә олунмасы гәнаәтбәхш дејилдир. Һәмин рајонларын колхозларында 1961-чи илдә кәнд тәсәррүфаты биткиләри әкиләчәк саһәләрин шумлары алтына күбрә дашыныб верилмәси дә олдугча јарытмаз тәшкил едилмишдир.

Әзиз достлар!

Колхоз, совхоз вә ТТС-ләр јаз тарла ишләринә индидән һазырлашырлар. Кәлән илин јүксәк мәһсулунун тәмәли индидән гојулмалыдыр. Бу исә хејли дәрәчәдә тарлалара вахтында вә бол күбрә верилмәсиндән асылыдыр.

Күбрәләрин тарлалара агротехники гајдада верилмәси памбығын мәһсулдарлығыны 6—10 сентнер, дәнли биткиләрин мәһсулдарлығыны 5—8 сентнер, тәрәвәз биткиләрин мәһсулдарлығыны 50—80 сентнер јүксәлдир.

Он мин тонларла мә'дән вә јерли күбрәләрин истифадәсиз галыб өз гидалылыг кејфијјәтини итирмәсинә һеч вәчһлә дөзмәк олмаз.

Бизим һәр биримиз јахшы билирик ки, печләрдә чохлу күл јығылыб галыр, һалбуки, бу да торпағы мүнбитләшдирмәк үчүн көзәл васитәдир.

Сиз вар гүввәнизлә ишә киришиб јүксәк мәһсул јетишдирмәкдә тарла зәһмәткешләринә јахындан көмәк едә биләрсиниз.

Кәнч колхозчулар, пионер вә мәктәблиләр! Јерли күбрәләрин: пејинин, тојуг зылынын, күлүн јығылмасыны, һабелә мә'дән күбрәләринин дашынмасыны өз үзәринизә көтүрүн. Комсомолчулардан вә кәнчләрдән, пионер вә мәктәблиләрдән ибарәт күбрәтоплајанлар дәстә вә манғалары јарадын. Күбрә топламаг вә дашымаг үзрә јарыш тәшкил един!

Билирмисиниз ки, 1961-чи илдә кәнд тәсәррүфаты биткиләри әкиләчәк тарлалара 250 мин тон мә'дән күбрәләри вә 5 милјон тон јерли күбрә вермәк нәзәрдә тутулмушдур.

Күбрәдашыјан нәглијјат дәстәләри јарадын! Бу дәстәләр мә'дән күбрәләринин дәмир јол стансијаларындан вә колхоз анбарларындан тарлалара вахтында дашынмасында чох иш көрә биләрләр. Комсомол тәшкилатлары онларын машын, араба, гошгу һејванлары, лазыми аваданлыгла вә с. тә'мин олунмасы гејдинә галмалыдырлар.

Бу ишин мүвәффәгијјәти она чидди нәзарәт едилмәсиндән асылыдыр. Бу мәгсәдлә комсомол тәшкилатлары јанында колхоз, совхоз вә ТТС-ләрдә комсомол-кәнчләр нәзарәт постлары јаратмаг лазымдыр. Бу постлар күбрәләрин саһәләрә вахтында вә иткисиз дашынмасына, торпаға вериләркән агротехника гајдаларына риајәт олунмасына нәзарәт етмәлидир.

Азәрбајчан комсомолунун Мәркәзи Комитәси әминдир ки, сиз 1961-чи илдә кәнд тәсәррүфаты биткиләринин мәһсулдарлығыны артырмагда кәнд зәһмәткешләринә мүбаризәсинә көмәк көстәрәчәксиниз. Буну Вәтәнимизин, гәһрәман совет халгынын мәнафеји тәләб едир.

АЗӘРБАЈЧАН ЛККИ МК.

Азәрбајчан ЛККИ МК-да

АЗӘРБАЈЧАН КОМСОМОЛЧУЛАРЫНЫН ВӘ КӘНЧЛӘРИНИН МӘ'ДӘН КҮБРӘЛӘРИНИН ВӘ ЈЕРЛИ КҮБРӘЛӘРИН ДАШЫНЫБ ТАРЛАЛАРА ВЕРИЛМӘСИНДӘ ИШТИРАКЫ ҺАГГЫНДА

Азәрбајчан ЛККИ МК бүросу күбрәләрин дашыныб тарлалара верилмәсиндә комсомолчуларын вә кәнчләрин иштиракы мәсәләсини мүзакирә етмишдир. Бүро бу саһәдә ишин гәнаәтбәхш олмадығыны гејд етмишдир. Бүро кәнд тәсәррүфаты биткиләринин мәһсулдарлығынын артырылмасында күбрәләрин әһәмијјәтини нәзәрә алараг бу ил декабр ајынын 20-дән е'тибарән тарлалара күбрә дашыныб верилмәси ајлығы кечирмәји гәрара алмышдыр.

Комсомолун вилајәт, шәһәр вә рајон комитәләринә тапшырылмышдыр ки, Азәрбајчан ЛККИ МК-нын Азәрбајчанын кәнд рајонларынын бүтүн оғлан вә гызларына, пионер вә мәктәблиләринә, комсомол вә пионер тәшкилатларына мәктубуну кәнч колхозчулар, механизаторлар, ТТС вә совхоз ишчиләри, рајонун мәктәблиләри арасында мүзакирә едиб онун јеринә јетирилмәси үчүн конкрет тәдбирләр мүәјјәнләшдирсинләр.

Колхоз идарә һеј'әтләринин вә совхоз башчыларынын разылығы илә күбрәләрин дашынмасы үчүн лазыми гәдәр нәглијјат ајрылмалыдыр. Күбрә дашыјанлар дәстә вә манғалары арасында јарыш тәшкил едилмәли, ишдә фәргләнәнләр һәр васитә илә һәвәсләндирилмәлидир.

Комсомолун вилајәт, шәһәр вә рајон комитәләри һәр он күндән бир ишин кедиши барәдә Азәрбајчан ЛККИ МК-ја мә'лумат вермәлидирләр.

Күбрәләрин дашынмасында вә тарлалара верилмәсиндә фәргләнән колхоз, совхоз, ТТС, мәктәб комсомол тәшкилатларынын, ајры-ајры кәнчләрин адынын Азәрбајчан ЛККИ МК-нын Шәрәф китабчасына јазылмасы вә онларын Азәрбајчан ЛККИ МК-нын Фәхри Фәрманлары илә тәлтиф олунмасы нәзәрдә тутулмушдур.

Кәнч достлар, һамылыгла ајлыға!

Әбулфәз АБАСГУЛИЈЕВ.

ДАҒ гарталлары

(ОЧЕРК)

2. Бу достлуғун гәрибә тарихи вар

ҺАГВЕРДИ Ермәнистан дағларынын гојнунда гәрар тутан Дашкөрпү кәндиндә досту Әсәдлә гајғысыз ушаглыг күнләрини кечирән заман һеч хәјалына белә кәлмәзди ки, догма јерләрдән узаг дүшәчәк, һәм дә гырылмаз достлуг телләри онлары бу гәдәр бир-биринә мөһкәм бағлајачагдыр?

Һәр икиси узаг кәләчәк барәдә ширин арзуларла јашајырды. Әсәд али тәһсилли мүәллим олмаг истәјирди. Һагверди исә тезликлә бир пешә саһиби олмағы арзулајырды. Ахы, бир чохлары кими онун да синәсинә кечән мүһарибә чарпаз даг чәкмиш, ҹәбһәјә јола салынан атасы бир дә кери дөнмәмишди. Анасы Бәсти исә ики көрпә ушағыны мүһарибәнин ағыр күнләриндә чох чәтинликлә сахлајыб бөјүдүрдү. Буну Һагверди көрүр, анасына јазығы кәлир, тез ишә кириб анасынын әлиндән тутмаг истәјирди. Одур ки, орта мәктәби гуртаранда анасына деди:

— Анаҹан, бизим бојнумузда сәнин һаггын чохдур. Инди дә мән ишләјиб, аилә јүкүнү дашымаг истәјирәм.

Оғлунун сөзләри Бәстини тәәҹҹүбләндирди.

— Оғул,—деди,—нә данышырсан, дүнја елә бинасындан белә гурулуб, ата-ана ушағыны бөјүдүб боја-баша чатдырмаға борчлудур. Һәлә сәнин әскәрлијин, сонра да охујуб һәким олмағын вар.

— Анаҹан, арзуна сөзүм јохдур, амма мән белә баша дүшүрәм ки, бизә һәкимлә бирликдә, пешә саһиби олан фәһлә дә лазымдыр. Һамы һәким олса, бәс о бири ишләри ким көрәр?

Һагверди ширин-ширин күлдү. Оғлунун јаша долмуш вә һәјат көрмүш бир адам кими данышмасы Бәстини бир ана олмаг е'тибары илә гүрурландырдығы кими, онун чыхыб кедәҹәји илә гәлбинә долан губары даһа да ҹанландырмыш олду. Һагверди чыхыб кедәҹәкди, ону сахламаг һеч ҹәһлә мүмкүн олмајаҹагды. «Рәһмәтлик атасы да белә иди, бир шеј ки, бејнинә дүшдү, етмәмиш раһат олмазды», дејә өзү-өзүнә фикирләшән Бәсти әри илә илк севишмәләрини хатырлады. Бәсти кечмишләри дүшүндүкҹә үрәји көврәлди, лакин ағламаг, оғлунун үрәјинә хал салмаг истәмәди.

Анҹаг ајрылыг күнү кәлиб чатанда өзүнү тох тутмаға күҹү чатмады. Һагвердини бағрына басыб ағлаја-ағлаја деди:

— Оғлум, дејәрләр ки, көз нәдән горхар, көрдүјүндән. Ахы, атаны да беләҹә јола салдым, амма о кери дөнмәди.

Һагверди анасына үрәк-дирәк вериб:

— Анаҹан,—деди,—һәр јаған гар олмаз.—Аҹы дурухандан сонра әлавә етди,—гүссәләнмә, ана, атам дөјүшә кетмишди, мән исә сәнәт, пешә далынҹа кедирәм.

Һагверди анасынын исти гуҹағындан сивишиб чыхды. Һәмјашыды Әсәдлә бәрабәр дәмир јол стансијасына тәрәф үз гојду. Онлар Кировабад шәһәринә кетмәли идиләр.

Кировабадда таныш тапыб, онлара дүшдүләр. Һәлә дә охујуб, мүәјјән бир сәнәтә јијәләнәҹәкләрини, ағылларына сығышдыра билмирдиләр. Шәһәрин чохмәртәбәли бинлары Әсәдин дә дөшүнә дүшүрдү. Онлар бәннa олуб кәндә дөнәҹәк, орада ишләјәҹәкдиләр. Лакин бир әһвалат онларын бәннa олмаг арзуларыны көзләнилмәдән алт-үст етди.

Бир күн Һагвердикилин јолу кәрпич заводунун јанындан дүшдү. Заводун гапысында нәһәнк бир машын дајанмышды. Һагвердикил чох машын көрмүшдүләр. Лакин беләси растларына чыхмамышды. Машынын фил хортумуна бәнзәр хортуму варды. Бу хортум бә'зән гара гуш кими ашағыја шығыјыр, јердән чохлу јүк көтүрән тәки бири ону мәҹбур едирмиш кими ағзыны јумур, дапрә вуруб дајананда ағзыны ачыр, јүкүнү өзү бошалдыр, еjни иши тәзәдән тәкрар едирди.

Онлар јерләриндәҹә мыхланыб галмышдылар. Кирпик чалмадан машынын һәр бир һәрәкәтинә көз гојмаға башладылар. Машынын пәнҹәрәсиндән бахан машинист онлары көрмүшдү. Бирдән машын дајанды, ортајашлы, алчагбојлу, шишман бир киши дүшдү. О, Һагвердикилә јанашыб:

— Таныш олаг,—дејә әл узатды.—Дејәсән бура адамы дејилсиниз?

Һагверди чәкинә-чәкинә сорушду:

— Һардан билдиниз?

— Һардан билдим?!—дејә машинист күлдү.—Һәр шејә ачкөзлүклә бахырсыныз. Елә бил дүнјада машын-зад көрмәмисиниз.

Һагверди деди:

— Көрмүшүк. Анҹаг беләсини јох.

Әсәд чәкинә-чәкинә сорушду:

— Бағышлајын, әми! Бу машынын ады нәдир?

— Екскаватор, өзү дә адлымлајан екскаватор!

— Демәли, һәлә башгалары да вар?

— Әлбәттә, вар! Еләләри вар ки, һәр нөвбәдә сәккиз јүз адамын ишини көрүр.

— Бир нөвбәдә?—дејә Әсәд тәәҹҹүблә сорушду.

— Бәли!

— Доғрудан да мө'ҹүзәдир,—дејән Һагвердинин көзләри фәрәһлә парылдады.

Јенијетмәләр һәм тәәҹҹүб, һәм дә гибтә илә нәһәнк машыны мәһарәтлә идарә едән адама бахырдылар.

Бирдән Һагверди сорушду:

— Әми, бәс бу бојда машынын дилини неҹә илә өјрәнибсиниз?

Машинист күлүмсүндү.

— Ил нәдир? Бир неҹә аја өјрәнмишәм.

— Доғруданмы?—дејә һәр икиси машинистә бахды.

Машинист онларын Кировабада нә мәгсәдлә кәлдијини өјрәндән тәки:

— Әкәр истәсәниз сизи бу машынын мәктәбинә дүзәлдәрәм,—дејә билдирди.

1955-ҹи ил Һагвердикилин һәјатында ән фәрәһли илләрдән биридир. Икиллик тәһсил јенијетмәләрин арзуларыны ҹичәкләндириб, ширин хәјалларыны һәгигәтә чевирди. Онлар әввәлләр «мө'ҹүзә» адландырдыглары машынын, неҹә дејәрләр, дилини-сиррини мүкәммәл өјрәндиләр.

Лакин бу һәлә илк аддым иди. Машыны билмәк һәлә ону мүстәгил идарә етмәк демәк дејилди. Онлар өзләрини истеһсалатда—һәјатын гајнар агушунда сынагдан чыхармалы идиләр. Буна көрә дә фабрик-завод шакирдлији мәктәбини битирән кими онлары Дашкәсәнә көндәрдиләр. Әсәдлә Һагвердијә Һәсән Асланову да гошдулар. Аз кечмәдән Һагверди һәмјашлылары арасында фәргләнмәјә, даһа чох диггәти ҹәлб етмәјә вә рәғбәт газанмаға мүвәффәг ола билди. Она «Урал»ы мүстәгил идарә етмәк кими мәс'ул вә шәрәфли бир иш тапшырдылар. Анҹаг буна бахмајараг Һагверди һејдәрлә Вазкенин јанында дүнәнки ушаг иди.



Азәрбајҹан ССР Елмләр Академијасы Нефт вә Кимја Просесләри Институтунун кәнҹ елми ишчиләри республикамызда кимја сәнајесинин инкишафында јахындан иштирак едирләр. ШӘКИЛДӘ: кәнҹ елми ишчиләрдән РӘ'НА ӘЛИЈЕВА вә ӘЛИШ ӘЛИЈЕВ јени тадгигат иши үзәриндә чалышырлар.

Фото Ә. Мәһәррәмовундур

Тәрбијә мөвзусунда

— Рафиг оғурлуг етмишдир!..

Бу аҹы хәбәр бүтүн аиләни сарсытды. Өз гулагларына инанмајан ана јериндә донуб галды, гаршысында дуран милис ишчисини гәрибә нәзәрлә сүздү. Гадын: «Ола билмәз, јәгин сәһв салыблар» — дејә дүшүндү вә бундан нә исә бир тәскинлик тапды. Лакин бир ан кечмәмиш белә пычылдады: «Ахы о, нә үчүн оғурлуг етсин?». Гадын үмид долу нәзәрләрини милис лејтенантына дикиб деди:

— Әлбәт, долашыг салмысыныз, мәним оғлум ушагдыр, ҹәмиси 14 јашы вар.

Милис ишчиси ҹинајәт башында јахаланмыш ушағын адыны, фамилијасыны, атасынын адыны вә јашыны бир дә тәкрар етди. Ананын көзләри бәјуду, үзүнүн рәнки гачды: истирабдан солғун додаглары сәјриди. О, гејри-ихтијары лејтенантын јанына дүшүб милис шө'бәсинә кетди. Рафиг доғрудан да шө'бәдә иди. О, оғурлуг үстүндә тутулмушду.

Бәс, нә үчүн Рафиг белә бир чиркин әмәлдән јапышмышды?

Бу суала ҹаваб вермәздән әввәл кәлин аз да олса Рафигин аилә һәјаты илә таныш олаг.

Идрис Рафигов! Машинист вәзифәсиндә ишләјән бу адамы Гарадағнефтин нәглијјат сехиндә кимдән сорушсаныз тәхминән белә ҹаваблар аларсыныз:

НӘ ӘКӘРСӘН, ОНУ ДА БИЧӘРСӘН...

— Веҹә кәлән адам дејил...

— Ички дүшкүнүдүр...

— Нә өзүнә күн ағлајыр, нә дә оғул-ушағына...

Идрис Рафиговдан сөһбәт ачмағымызын сәбәби одур ки, јухарыда һаггында данышдығымыз Рафигин неҹә бир адамын һимајәсиндә јашадығыны биләсиниз. Бәли, мәктәбли Рафигин, неҹә дејәрләр, чох еркән позғунлашмасына, пис јоллара дүшмәсинә сәбәб мәһз онун атасыдыр. Рафиг көзүнү ачыб атасыны һәмишә сәрхош, евдә, күчәдә вә ишдә дава-далаш салан, һагг-наһаг налајиг сөзләр данышан, сөјүш сөјән көрмүш вә бүтүн бунлар онун тәрбијәсинә чох пис тә'сир етмишдир.

Рафиг евләриндәки әһвалатлардан безикмиш, өз үзәриндә һеч бир нәзарәт һисс етмәдијиндән вахтынын чохуну күчәләрдә кечирмиш, аиләдә нәвазиш көрмәдији үчүн өзүнә башга јердә, башга аләмдә «сығынаҹаг» ахтармышдыр. Сонралар Рафиг тәдриҹән мәктәбдән дә узаглашмышдыр.

Түфејли һәјат сүрән, ҹәмијјәтә һеч бир хејир вермәјән Руслан Нурујев адлы бириси чиркин мәгсәдләрини һәјата кечирмәк үчүн Рафиги чохдан көзалты еләмишди. Инди о, Рафигин дүшдүјү вәзијјәтдән истифадә едиб, ону өз «ганады» алтына алды...

Күнләрин бириндә Рафиги евдән тәләсик чағырдылар. О, даһа кери гајытмады. Сабаһысы гәсәбә сакинләри мәдәнијјәт евиндә оғурлуг едилдијини ешитдиләр. Оғрулар — Руслан вә Рафиг ҹинајәт башында јахаланмышдылар...

Гарадағ рајон комсомол комитәсинин нәздиндәки халг дружинасы гәраркаһында бизә агибәти еjнән Рафигинки кими олмуш башга бир мәктәблинин —Ејваз Бурчәлијевин һаггында да данышдылар. Гарадағ гәсәбәсинин Самоделка күчәсиндәки 20 нөмрәли евдә јашајан 15 јашлы Ејвазын атасы Б. Бурчәлијев зәиф хасијјәтли адамдыр. Онун бу јумшаглығы, ушағыны әркөјүн сахламасы Ејвазын мәктәбдән јајынмасы, түфејли һәјат сүрән адамлара гошулмасы илә нәтиҹәләнмишдир. Бу адамлар Ејвазы гумар вә анаша дүшкүнү етмиш, оғурлуға алышдырмышлар. Нәһајәт, кечән ајын 12-дә Ејваз оғурлуг едәркән дружиначылар тәрәфиндән јахаланмышдыр.

Гејд етмәк лазымдыр ки, ушагларын дүзкүн тәрбијә едилмәсиндә валидејнләрлә јанашы мәктәб, мүәллим коллективләри, комсомол вә пионер тәшкилатлары да мәс'улијјәт дашыјырлар. Бәс Рафигин вә Ејвазын вахты илә охудуглары 139 вә 166 нөмрәли мәктәбләрин коллективләри бу ики јенијетмәнин тәрбијәләндирилмәси, пис јолдан јајынмасы үчүн нә иш көрмүшләр? Гарадағ рајон милис шө'бәсинин јенијетмәләр арасында иш апаран инспектору А. Н. Сирулников јолдашла сөһбәтдән ајдын олду ки, һәр ики мәктәбин мүдиријјәти Рафиг вә Ејвазын тәрбијәси илә ҹидди мәшғул олмаг үчүн өзләринә әзијјәт вермәк истәмәмиш, һәмин шакирдләрлә, неҹә дејәрләр, тез «үзүлүшмәји» үстүн тутмушлар.

Биз Ејвазын охудуғу 139 нөмрәли мәктәбдә олдуг, тә'лим-тәрбијә ишләринин вәзијјәти илә марагландыг. Мәктәбин дәрс һиссә мүдири Ф. Әлијева, мәктәб комсомол тәшкилатынын катиби А. Данијелјан јолдашларла сөһбәт етдик. Е'тираф етмәк лазымдыр ки, мәктәбдә тә'лим-тәрбијә ишләринин вәзијјәти һәлә дә лазыми сәвијјәдә дејилдир. Мәктәбдәнкәнар тәрбијә ишләри тамамилә өзбашына бурахылмышдыр. Бурада шакирдләрин иҹтимаи-фајдалы ишләрә ҹәлб едилмәси үчүн гајғы кестәрилмир, мәктәблиләр дәрсдән сонракы вахтларыны бош-бошуна кечирирләр. Шүбһәсиз, белә бир шәраитдә башга ушаглар да, Рафигин вә Ејвазын кетдији уғурсуз јола дүшә биләр вә бу, ағыр нәтиҹәләр верәр.

Гарадағ рајон комсомол комитәси вә халг маариф шө'бәси Рафиглә Ејвазын башына кәлмиш аҹынаҹаглы әһвалатдан ҹидди нәтиҹә чыхармалы, кәнҹләрин тәрбијәси мәсәләси илә јахындан мәшғул олмалыдырлар.

Фаиг ӘЛИЈЕВ.



1

ТӘБРИК ЕДИРИК, ГЫЗЛАР!

АВТОБУС дөнкәјә чатыб хырылты илә дајанды. Гапылар тајбатај ачылды һамы бојланыб тәәҹҹүблә јола бахды. Елә бу вахт ҹаван бир гыз һај-күјлә автобуса минди. Машын јериндән тәрпәниб јолуна давам етди. Елә бил машындакылар онунла марагланырмыш кими ҹаван гыз һеч кәсә бахмадан дејирди:

— Үмидим лап үзүлмүшдү. Дедим, даj автобус кәлмәјәҹәк. Амма кәлмәсәјди, ел ичиндә биабыр олуб кедәҹәјдим. Дејәҹәкдиләр өзү истәди, өзү дә кәлмәди.

О, јерини раһатлајыб отурандан сонра үзүнү мәнә тутуб сорушду:

— Баҹы, бир о саата бах көр, үчә чохму галыб?

— Һәлә һеч бир дә олмајыб,—дејә ҹаваб вердим. — Сонра марағымы боға билмәјиб сорушдум: белә тәләсмәкдә нә ваҹиб ишиниз вар!

Гыз күләрәк ҹаваб верди:

— Бу күн саат үчдә рајонумузда гызлар клубу ачылыр. Кечиксәм јахшы дүшмәз, катибимиз Сара баҹы мәндән инҹијәр...

Сөһбәтимиз гызышды. Дедим, елә биз дә бу клубун ачылышына кедирик. Бакыдан, кәнҹләр гәзетиндән кәлирик. О севинди, бир аз да јахын отуруб доғма Астарадан, рајондакы ҹаван гыз вә кәлинләрин јахшы ишләриндән һәвәслә данышды.

Бу, рајонун «26 Комиссар» колхозунун адлы-санлы јашыл чај јарпағы топлајаны Сәбијјә Зејналова иди.

Бир аздан автобус кәлиб рајонун мәркәзинә чатды. Сәбијјә бизә бәләдчи олду. Машындан дүшүб рајон комсомол комитәсинә кетдик. Рајкомда Сәбијјә кими чохлу ҹаван кәлин вә гызлар вар иди. Саат үчдә рајон мәдәнијјәт евиндә «Гызлар клубу»нун тәнтәнәли ачылышы олду. Клубун ачылышында, һәмчинин Азәрбајҹан гадын клубларынын илки олан Әли Бајрамов адына клубун кечмиш фәал үзвү Сәкинә Әлијева, рајон иҹраијјә комитәсинин сәдри Сәфијјә Рзајева, габагҹыл сағыҹы Кирдәназ Мустафајева, «Аврора» совхозунун чај јығаны Күлләр Әһмәдова вә башгалары вар иди.

Гызлар клубунун рајон комсомол комитәсинин катиби Сара Гафарова ачды, клубун вәзифәсиндән, гадын вә гызларын тәрбијәсиндә онун ојнајаҹағы ролдан әтрафлы данышды. Елә бундан сонра да клубун дәрнәкләрдә мәшғәләләри башланды. Гызлар клубунун һәләлик 4 дәркәји вар: тикиш, өзфәалијјәт, евдарлыг вә әдәбијјат дәрнәкләри.

Әввәлҹә тикиш дәрнәјинин мәшғәләсиндә олдуг. Кениш вә ишыглы отагларда столларын үзәриндә тикиш машынлары ја н-ја н а дүзүлмүшдү. Дәрнәјин рәһбәри Гызбаҹы Һүсејнова гызлара палтар биҹмәкдән, үлкүдән сөһбәт едирди. Бизә јол јолдашы олмуш Сәбијјә дә бурада иди. Фасилә заманы Сәбијјә деди:

— Адам өзүнә палтар тикдирмәк истәјәндә гапы-гоншуја дүшүр. Гој бир аз кечсин, даһа һеч кәсә миннәтимиз олмајаҹаг. Ән јахшы парчалардан өзүмүзә палтар тикәҹәјик. Бах, онда кәлиб ишимиздән јазарсыныз.

Башга бир отагда өзфәалијјәт дәрнәјинин мәшғәләси кечирди. 1 нөмрәли шәһәр мәктәбиндәки китабхананын мүдири Фирузә Абыјева гармонда чалыр, шәһәр аптекинин әҹзачысы Раисә Ибраһимова исә мәлаһәтлә охујурду.

Раисәнин баҹысы, рајон хәстәханасынын ишчиси Јагут зарафатла деди:

— Баҹым сәһәр-ахшам евдә бүлбүл кими өтүрдү. Амма рајонда белә бир исте'дадын олдуғуну һеч кәс билмирди...

Һәмин күн о бири дәрнәкләрин мәшғәләләри дә мараглы кечди.

Илк аддым атылмышдыр. Биз, үзүмүзү астаралы гызлара тутуб дејирик:

— Гызлар, уғур олсун! Сизә нәҹиб ишинииздә јени мүвәффәгијјәтләр арзулајырыг!

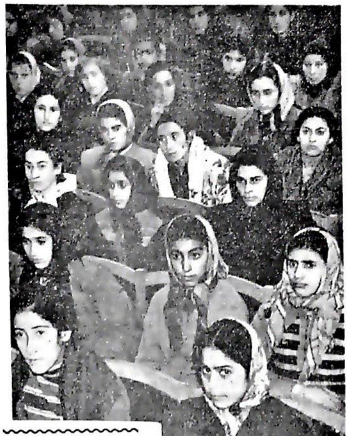
☆

Бундан ики күн сонра Ләнкәранда да «Гызлар клубу» ачылды.

Светлана ИСКӘНДӘРОВА.

ШӘКИЛДӘ: 1. Астара шәһәриндәки «Гызлар клубу»нун бәдии өзфәалијјәт дәрнәјинин илк мәшғәләсиндә. 2. Ләнкәран шәһәриндәки «Гызлар клубу»нун иҹлас салонунда. 3. Әл иши дәрнәјинин (Астарада) рәһбәри СӘДИРНИСӘ МИРЗӘЈЕВА (солда) илк мәшғәләни кечирир.

Фото Ј. Пахунковандыр.



2



3

БӨЈҮК ВӘТӘНИМИЗДӘ

ЈЕНИ ТАПЫНТЫ

ЛАТЫШ халгынын јаделли әсарәтчиләринин — Ливон ордени рытсарларынын Латвијада тикдирдикләри Тсесис гәсриндә газынты ишләри апарылмышдыр. Гәсрин ики әср бундан әввәл дағылыб даш-галаг алтында галмыш шимал гүлләсинин ики мәртәбәсиндә апарылмыш газынты ишләри заманы археологлар гијмәтли шејләр тапмышлар. Шимал гүлләсинин ән алт мәртәбәсиндән—дәјирми шәкилдә олан ирәлимидән тахта тәкәр, үстүндә дәликләр олан тахта, «ишкәнҹә машынынын» бир чох башга галыглары тапылмышдыр. Индијәдәк анҹаг тарихчиләрин гејдләриндән мә'лум олан бу ҹүр тәкәр Прибалтика өлкәләриндә илк дәфә ашкара чыхарылмышдыр. Тәкәрин јанында бир киши скелети вар иди.

Јаныб күл олмуш минләрлә башга шејләрин галыглары кәстәрир ки, оддан да әзаб-ишкәнҹә васитәси кими истифадә едилмишдир. О заман феодаллар кәндли үсјанларынын башчыларына ағыр диван тутур, тәһкимли кәндлиләрә ваһшиҹәсинә әзаб верирдиләр. Јер алтындан тапылмыш шејләр арасында үзәриндә нишанлар олан ағаҹ да диггәти ҹәлб едир. Бу ағаҹ јәгин ки, шимал гүлләси мәһбусларынын «тағвими» вә ја ҹәлладын «һесабат» тахтасы олмушдур.

Ахтарыш заманы сүмүк дараг, мөһүр үзүк вә башга шејләр дә тапылмышдыр.

ЈАХЫН КӘЛӘҸӘЈИН ЕВЛӘРИ

ЕСТОНИЈА лајиһә институтунда һазырланмыш јашајыш евләринин лајиһәләри «еластики лајиһәләр» адланыр. Шәһәрсалма тәҹрүбәсиндә илк дәфә олараг сәнаједә һазырланмыш ири һиссәләрдән мүхтәлиф формалы вә мүхтәлиф һүндүрлүкдә евләр тикмәк мүмкүн олаҹагдыр. Һәтта ејни типли лајиһәләрдән сон дәрәҹә кениш мигјасда истифадә етдикдә белә мәһәлләләрин ејни гурулушлу олмасындан гачмаг мүмкүн олаҹагдыр.

Кәләҹәк мәнзилләрин лајиһәләри хүсусилә марагланыр. Ики нәфәрдән тутмуш алты нәфәрәдәк үзвү олан аиләләр үчүн мүвафиг олараг ики, үч, дөрд, беш отаглы мәнзилләр тикиләҹәкдир. Бу ишыглы вә кениш мәнзилләрин отаглары арасындакы аракәсмәләрин јерини дәјишмәк мүмкүн олаҹаг вә һәр мәнзилдә һазыр дивар шкафлары һөрүләҹәкдир.

ТӘЗӘ ВЕЛОСИПЕДЛӘР

ГЫРҒЫЗЫСТАНДАКЫ Фрунзе машынгајырма заводунда В-120 маркалы јени велосипедләр истеһсалына һазырлыг көрүлүр. Јени велосипед һазырда бурахылан велосипедләрдән фәргләнир. Бу велосипедләрә ушаг арабалары гошулаҹагдыр, јүк гојулан јерин вә отураҹаг јеринин гурулушу да јахшылашдырылмышдыр. Тәкәрләрин өнүндә резин тозгајтаранлар олаҹагдыр.

Јени велосипедләр кәлән илдән истеһсал олунаҹагдыр.

Азәрбајҹан кәнҹләри

16 ДЕКАБР 1960-чы ИЛ.

Мәктәблиләр арасында идманы кенишләндирмәли

ССРИ Идман Ҹәмиј̌әтләри вә Тәшкилатлары Иттифагы Мәркәзи Шурасынын дөрдүнҹү пленуму ачылмышдыр. Пленумун нүмајәндәләри мәктәблиләр арасында бәдән тәрбијәси вә идман ишиндән, совет идманынын кәләҹәјинә гајғыдан, сағлам вә күҹлү нәсил јетишдирмәкдән, бир нечә илдән сонра «бөјүк идман»да әсас рол ојнајаҹаг адамлардан данышмышлар.

Бөјүмәкдә олан нәслин бәдән тәрбијәси артыг чохдан идман әһәмијјәти чәрчивәсиндән чыхмышдыр. Бәдән тәрбијәси кәнҹ совет адамынын—коммунизм гуруҹусунун аһәнкдар инкишафынын ајрылмаз бир һиссәси олмушдур.

РСФСР, Өзбәкистан ССР вә Литва ССР идман ҹәмијјәтләри вә тәшкилатлары иттифагларынын сәдрләри К. Крупин, В. Митрофанов вә А. Гудановичус республиканын мәктәбләриндә бәдән тәрбијәсинин вәзијјәти һаггында мә'рузә етмиш, Үмумиттифаг тә'сис конфрансынын орта мәктәб шакирдләри арасында бәдән тәрбијәси вә идман ишләри һаггында гәбул етдији гәрардан сонра әлдә едилмиш бә'зи мүвәффәгијјәтләрдән данышмышлар.

Орта Асија республикаларында, хүсусән Өзбәкистан ССР-дә бу саһәдә көркәмли наилијјәтләр әлдә едилмишдир. Һазырда республикада 400.000-дән артыг мәктәбли бәдән тәрбијәси илә фәал мәшғул олур, 93,5 мин мәктәбли исә ӘМҺ нишаны нормасыны вермишдир. Республика мәктәбләри бир нөвбәјә кечдикдән сонра дәрәҹәли идманчыларын, «ӘМҺО» вә «ӘМҺ» нишанчыларынын сајыны артырмаг үчүн имканлар хејли кенишләнмишдир.

Литвада мәктәблиләрин бәдән тәрбијәси һаггында да мараглы фактлар кәтирилмишдир.

Лакин мә'рузәчиләр вә музакирәләрдә чыхыш едәнләр өлкәмиздә кәнҹләрин бәдән тәрбијәси ишиндәки нөгсанлардан даһа чох данышмышлар.

ССРИ Идман Ҹәмијјәтләри вә Тәшкилатлары Иттифагы Мәркәзи Шурасынын пленуму дәрс вахты вә дәрсдәнкәнар вахтларда шакирдләр арасында бәдән тәрбијәси вә идман ишләринин һәртәрәфли јахшылашдырмаг һаггында гәрар гәбул етмишдир. Гәрарда дејилир ки, бүтүн мәктәбләрдә бәдән тәрбијәси коллективләри јарадылмалы, һәр ил идманын мүхтәлиф нөвләри үзрә чохлу јарыш кечирилмәлидир.

Пленум һәјәтләрдә, мејданчаларда вә паркларда ушаглар арасында бәдән тәрбијәси ишләри тәшкил етмәји, турист јүрүшләри кечирмәји, идман гургулары тикмәкдә мәктәбләрә һәртәрәфли көмәк етмәји гәт етмишдир.

Пленум 1962-ҹи илдә Москвада мәктәблиләрин В. И. Ленин адына Үмумиттифаг пионер тәшкилатынын 40 иллијинә һәср едилмиш Үмумиттифаг спартакиадасыны кечирмәји вә бундан сонра һәр ики илдән бир бу ҹүр спартакиадалар тәшкил етмәји гәрара алмышдыр.

Дүшәркәмизә кәлин!

Пионер вә мәктәблиләрин гыш тә'тилинин башланмасына аз галыр. Ушагларын истираһәтинин сәмәрәли кечмәси үчүн республикамызын мәктәбләриндә, мәктәбдәнкәнар ушаг мүәссисәләриндә, мәдәнијјәт евләриндә, идман сарајларында, кино-театрларда вә с. мәдәни-маариф очагларында гызғын һазырлыг ишләри көрүлүр. Тә'тил күнләриндә пионер вә мәктәблиләр үчүн бөјүк шәнликләр, јени ил јолкалары тәшкил едиләҹәк, адлы-санлы адамларла — истеһсалат габагчыллары, елм вә мәдәнијјәт ишчиләри, гоҹаман коммунистләрлә ушагларын көрүшләри кечириләҹәкдир.

Тә'тил күнләриндә Мәрдәканда гыш пионер дүшәркәси ишләјәҹәкдир. Бурада 160 нәфәр пионер вә мәктәбли истираһәт едәҹәкдир. Дүшәркәнин бинасы әсаслы тә'мир едилмиш, һәр ҹүр аваданлыгла тәҹһиз олунмушдур. Бир сөзлә бурада ушагларын јахшы динҹәлмәси үчүн һәр ҹүр шәраит јарадылмышдыр. Дүшәркәдә мараглар үзрә дәрнәкләр ачылаҹаг, идман командалары, бәдии өзфәалијјәт дәрнәкләри јарадылаҹагдыр. Бундан әлавә ушаглар Мәрдәкан галасына, Киров адына колхозун исти шитилликләринә вә с. јерләрә екскурсијаја кедәҹәк, Әлизбајов рајонунун габагҹыл нефтчиләри илә көрүшәҹәк, бәдии өзфәалијјәт дәстәси Мәрдәкан кәнд клубунда, Киров адына колхозда, истираһәт евләриндә консертләр верәҹәкдир. Дүшәркәмиздә ушаглар көзәл истираһәт едәҹәкләр.

Достлар, дүшәркәмизә кәлин!

Ҹәфәр ӘСКӘРХАНЛЫ,
Мәрдәкан гыш пионер дүшәркәсинин рәиси.

Комсомолчунун икидлији

Оренбург вилајәтинин Орск шәһәриндәки 15 нөмрәли сәнәт мәктәбинин шакирди Олја Скоптсова ушағы хилас едәркән көстәрдији икидлијә вә фәдакарлыға көрә, ССРИ Али Совети Рәјасәт Һеј'әтинин Фәрманына әсасән «Икидлијә көрә» медалы илә тәлтиф олунмушдур.

СИТА-нын мүхбири Б. Лукјанов Орск шәһәри илә телефон васитәсилә әлагә сахлајараг, Олјанын икидлији һаггында данышмағы ҮЛКГИ шәһәр комитәсинин катиби Анатоли Липановдан хаһиш етмишдир.

Липанов јолдаш демишдир:

— Бу әһвалат октјабрын ахырында баш вермишдир. Олја Скоптсова дәмир јол хәтти бојунҹа мәктәбә кедирди. Олја билирди ки, бир аздан сонра һәмин јолдан гатар кечәҹәкдир. Бирдән о, сүр'әтлә ирәлиләјән паравозун јахынлығында 4 јашлы бир гыз көрдү. Ушаг тәһлүкәни дујмадан дәмир јол хәттини кечирди. Фикирләшмәјә вахт галмамышды. Олја гыза тәрәф ҹумуб ону гуҹаглады. О, јерә узаныб релсләрин арасында бәдәни илә ушағын үстүнү өртдү. Елә бу заман паравозун фышылтысы ешидилди. Вагонлар ушагларын башы үстүндән кечиб кетди.

Бир нечә дәгигәдән сонра гатар дајандыгда Олја хилас етдији балаҹа гызы анасына гајтарды.

Олја Скоптсова көстәрдији икидлијә көрә Оренбург вилајәт комсомол комитәсинин тә'рифнамәси илә тәлтиф олунмушдур. Үмумиттифаг Ленин Коммунист Кәнҹләр Иттифагынын Мәркәзи Комитәси дә Олјаны бу јахынларда ҮЛКГИ Мәркәзи Комитәсинин Фәхри Фәрманы илә тәлтиф етмишдир.

Олја Скоптсова ихтисаслы фрезерчи олмаға һазырлашыр. Јолдашларынын һөрмәтини газанан бу садә, зәһмәтсевәр гыз бүтүн совет кәнҹләри үчүн нүмунә олмушдур.

Олјадан икидлији һаггында сорушдугда о белә ҹаваб верир:

— Башга ҹүр һәрәкәт едә билмәздим, ахы, мән Ленин Коммунист Кәнҹләр Иттифагынын үзвүјәм.

— * —



ШӘКИЛДӘ: Ф. Дзержински адына машынгајырма заводунун габагҹыл моделчиси ГРЕТА РОТАЈАН. О, күндәлик нормасыны 120—125 фаиз јеринә јетирир.

Фото Һ. Һүсејнзадәниндир.

Тыса хәбәрләр

✱ Ширваннефтин әсаслы тә'мир сехиндә Абсәт Пашајевин тә'мирчиләр бригадасы иллик планы вахтындан бир ај әввәл 107 фаиз јеринә јетирмишдир. Бригаданын үзвләри декабр ајында пландан әлавә ики гују тә'мир етмәји гәрара алмышлар.

✱ Ордубад ипәк фабрикинин коллективи иллик истеһсалат планыны вахтындан 20 күн әввәл јеринә јетирмишдир. Илин әввәлиндән индијәдәк фабрикдә 1,5 милјон манатлыг вәсаитә гәнаәт едилмиш, әмәк мәһсулдарлығы 6,4 фаиз јүксәлдилмиш вә мәһсулун маја дәјәри 2,3 фаиз ашағы салынмышдыр.

✱ Бакы Совхозлар Трестинин јанындакы агрокомбинатын тәрәвәзчиләри бу ил шүшәбәндләрдә чохлу мәһсул јетишдирмишләр. Комбинатын коллективи Бакы зәһмәткешләринә 140 тон әвәзинә 144 тон хијар вә памидор сатараг иллик тапшырығы артыгламасы илә јеринә јетирмишдир.

Китаблар аләминдә

Јени шәһәрә сәјаһәт

Бир нечә илдир ки, Ушагкәнҹнәшрин бурахдығы бә'зи китабларын үзәриндә бу сөзләри охумаг олар: «Доғма өлкәмиздә сәјаһәт». Илк бахышда сәјаһәт дедикдә нә исә адамын көзләри өнүнә узаг өлкәләр кәлир. Һалбуки доғма Вәтәнә, сәјаһәт һеч дә ондан аз мараглы дејилдир. Өз өлкәсинин көзәл тәбиәти, сәрвәтләри, халг тәсәррүфаты илә јахындан танышлыг һәр бир кәнҹдә бөјүк ифтихар һисси јарадыр. Бу ҹәһәтдән Ушагкәнҹнәшрин тәшәббүсү тәгдирәлајигдир. Әвәз Фәтәлијевин «Сәјаһәт» силсиләсиндән олан «Минкәчевир» очеркини охујаркән биз белә сәмими, көзәл дујғуларла јашајырыг. Очеркдә сосиалист шәһәринин әсасы гојулдуғу о гајнар күнләр, Минкәчевир су-електрик стансијасынын тикилмәси, јени завод вә фабрик корпусларынын уҹалмасы, шәһәрин бөјүмәси илә бирҝә әмәкдә јүксәлән вәтәнпәрвәр адамлар һаггында мараглы фактлар вә епизодлар вардыр.



Мә'лум олдуғу кими, Минкәчевир һаггында чох јазылмыш вә дејилмишдир. Лакин буна бахмајараг, мүәллиф јени шәһәр барәсиндә сөјләниләнләрдән әлавә хејли мараглы мә'лумат топлаја билмиш, сон илләрдә шәһәрдә әмәлә кәлмиш дәјишикликләри вә Минкәчевирин кәләҹәк инкишафыны тәсвир етмишдир. Очерк сәлис вә раван бир диллә јазылмышдыр. Китабчада верилмиш фотошәкилләр шәһәрин үмуми мәнзәрәсини даһа јахшы тәсәввүр етмәјә имкан верир.

Бу китабы әлинә алыб охујан һәр бир кәс нәинки Минкәчевир, һабелә Азәрбајҹанын гәдим тарихинә вә индисинә аид мә'лумат әлдә едә биләр.

Ваһид БАГЫРОВ,
АДУ-нун тәләбәси.

Һәјаты јахындан өјрәндикдә

Јазычы Ә. Бабајеванын «Пајызда» адлы китабыны Азәрбајҹан Ушаг вә Кәнҹләр Әдәбијјаты Нәшријјаты бу күнләрдә чапдан бурахмышдыр.



Китаба «Пајызда» адлы кичик повест вә «Алапарс», «Гоз ағаҹы көлкәсиндә» һекајәләри дахил едилмишдир. Бу әсәрләрдә тәбиәт вә һејванат аләминдән мараглы елми вә тәрбијәви әһәмијјәти олан әһвалатлар тәсвир едилир. Чај дашгынлары вә ваһши һејванларла әлагәдар олан һадисәләр көстәрир ки, јазычы бу һәјаты јахындан өјрәнмишдир. Бәбирлә ајынын вурушмасы, маралларын мәләшмәси, алапарсын иланы өлдүрмәси, китабда олан башга епизодлар чох мараглы охунур. Мүәллиф бүтүн бунлары тәсвир етмәклә сеһирчи рол ојнамыр. О, тәбиәт һадисәләри һаггында өз фикирләрини дә дејир, онлары мә'наландырыр.

Јазычы Ә. Бабајева мешәләримизи горујуб сахлајан, «гурдун-гушун» дилини билән гәһрәман адамларымызын тәсвиринә бу әсәрләриндә кениш јер вермишдир. Бу сәбәбдәндир ки, онун «Пајызда» повестиндәки Мухтар, Гуркен, Марк, Дадико образлары охуҹунун јадында галыр. Балаҹа Гараман шән һәрәкәтләри, онун тәбиәтин саф гуҹағында бөјүк бир мәһәббәтлә ше'р демәси адама јахшы тә'сир бағышлајыр.

Китабдакы «Гоз ағаҹы көлкәсиндә», «Алапарс» һекајәләри дә мараглыдыр. Һеч шүбһәсиз, «Пајызда» китабы охуҹуларын хошуна кәләҹәкдир.

Камил КИРӘЧЛИ.



Кечән һәфтәнин һәр күнүнү шад бир хәбәрлә ачдыг. Өлкәмизин мүхтәлиф шәһәрләриндә—Москвада, Рига вә Бакыда чыхыш едән идманчыларымыз өз көзәл гәләбәләри илә бизи һәдсиз дәрәҹәдә севиндирдиләр.

Һәлә кечән сөһбәтимиздә һәмјерлимиз Татјана Затуловскајанын һүҹум стилиндә ојнадығыны демишдик. Сонракы көрүшләриндә дә Татјана бу көзәл ән'әнәсинә садиг галды. Дүнјанын кечмиш чемпиону Олга Рубтсова илә көрүш буна мисал ола биләр. Татјана ојуна ҹәсарәтлә башлады вә чох чәкмәди ки, рәгибини тәслим олмаға мәҹбур етди. Финишә јахын әлдә едилән бу гәләбә Татјананын өлкә биринҹилији чемпионатындакы мөвгејини даһа да мөһкәмләндирди. Даһа бир күн кечди вә биз, Татјананын Свердловск шаһматчысы Валентина Борисенко илә бирликдә мүмкүн олан 18 халдан 13 хал топлајыб биринҹи-икинҹи јерләрә чыхмасы хәбәрини ешитдик.

Доғрудур, бир мүддәтдән сонра бу ики ән күҹлү шаһматчы арасында әлавә матч кечириләҹәкдир. Алты ојундан ибарәт олан бу матчдан сонра өлкә чемпионунун ким олаҹағы гәти мүәјјән едиләҹәкдир. Амма бунунла јанашы, чемпионатда Татјананын көзәл чыхышы вә гәләбәси диггәти ҹәлб етмәјә билмәз. Ән мараглысы будур ки, севимли һәмјерлимиз дүнја чемпионуна гаршы ојнамаг үчүн ән күҹлүләрин турнириндә иштирак етмәк һүгугу газанмышдыр.

Чемпионат гуртардыгдан сонра дүнја чемпиону Михаил Тал јарышын галибләрини үрәкдән тәбрик етмишдир.

Ригадан алдығымыз бу шад хәбәрләр әрәфәсиндә Бакыда мүһүм бир јарыш—өлкәнин ән күҹлү волејбол командаларынын матчы кечирилирди. Бакынын «Буревестник» командасынын ојунчулары сонунҹу турадәк бир дәфә дә олсун мәғлубијјәтә уғрамамышдылар. Сонунҹу күн онлар Одесса волејболчулары илә көрүшдүләр. Бу көрүшдә Азәрбајҹан волејболчулары удузсалар да јенә Одесса идманчылары илә бирликдә биринҹи-икинҹи јерләрә чыхдылар. «А» групу үзрә өлкә чемпионатына һазырлашмаг үчүн сынаг јарышлары олан бу матч Бакы волејболчуларынын көзәл ојунуну бир даһа сүбут етди.

Матчын сон күнү командамын мәшгчиси И. Киблитски якигат шән көрүнүрдү. Ахы, онун јетишдирмәләри көзәл ојун нүмајиш етдирмиш, команданын кәнҹ үзвү И. Матвејев исә ССРИ идман устасы нормасыны илк дәфә олараг јеринә јетирмишди. Мәшгчинин бу ики гәләбә мүнасибәти илә севинмәјә һаггы вар иди.

Су полосу ојнајанларымыз һаглы олараг «А» групу командалары арасында ән күҹлү идманчылардан сајылырлар. Гырмызыбајраглы Хәзәр Донанмасынын су полосу ојнајанлары нечә илләрдир ки, Үмумиттифаг јарышларында мүвәффәгијјәтлә чыхыш едирләр.

Бу ил өлкә чемпионаты ики дөврәдә кечирилир. Илин әввәлиндә башлаҹан биринҹи дөврәнин јарышларында су полосу ојнајанларымыз нисбәтән зәиф ојнајыб бешинҹи јерә чыхмышдылар. Амма, бах, будур, инди Москвада кечирилән икинҹи дөврәнин јарышларында идманчыларымыз мүмкүн олан 6 халдан 5 хал топламышлар. Онлар Москва Дөвләт Университети идманчылары илә һеч-һечә ојнамыш (2:2), РСФСР-нин орду идманчыларына (6:4) вә Ленинградын «Балтика» командасы үзвләринә (3:2) исә галиб кәлмишләр. Бу, икинҹи дөврәдә ән јахшы стартдыр.

Сон заманларда республикамызда идман усталарынын сајы сүр'әтлә артмагдадыр. Елә һәфтә олмур ки, идманчыларымыздан 2—3 нәфәри бу шәрәфли ада лајиг көрүлмәсин. Бах, бу һәфтә әрзиндә атычыларымыздан Ә. Мәммәдов вә З. Ткач илк дәфә олараг идман устасы нормасыны јеринә јетирмишләр.

Инди сизә даһа бир сыра башга мүһүм јарышлар һаггында данышмаг истәјирәм. Һазырда Кијевдә тәзә тикилмиш идман сарајында кечирилән Үмумиттифаг кимнастика јарышлары бу хәбәрләр ичәрисиндә мүһүм јер тутур. Бу јарышларда дүнја мигјасында белә танынмыш Борис Шахлин, Лариса Латынина, Јури Титов, Алберт Азарјан вә башгалары кими күҹлү кимнастләр иштирак едирләр. Хүсусән, Полина Астахованын паралел бруcларда чыхышы һамынын нәзәрини ҹәлб етмишдир. Бу истедадлы кимнаст гыз ән јүксәк гијмәт—10 бал алмышдыр.

Һәфтә әрзиндә дикәр идман һадисәләри дә баш вермишдир. ССРИ-нин биринҹи јығма командасы Алманија Федератив Республикасынын боксчуларыны удмушдур. Узаг Токиода Москванын «Локомотив» футбол командасы Јапонијанын јығма командасынын ојунчуларыны бөјүк һесабла (10:3) мәғлубијјәтә уғратмышдыр. Парисдә исә «Коломб» стадионунда дүнја биринҹилији уғрунда футбол чемпионатынын габагҹадан кечирилән ојунлары олмушдур. Франсанын јығма командасы 3:0 һесабы илә Болгарыстан командасына галиб кәлмишдир.

Кечән һәфтәнин әсас идман һадисәләри бунлардан ибарәтдир.

Намиг ӘЛӘСКӘРОВ.



ШӘКИЛДӘ: идман устасы ТАТЈАНА ЗАТУЛОВСКАЈА ССРИ биринҹилији уғрунда XIX шаһмат чемпионатында.
СИТА-нын фотохроникасы.

Бөјүк арзулар тәрәннүмчүсү

Ә. ҺАГВЕРДИЈЕВИН АНАДАН ОЛМАСЫНЫН 90 ИЛЛИЈИ МҮНАСИБӘТИ ИЛӘ

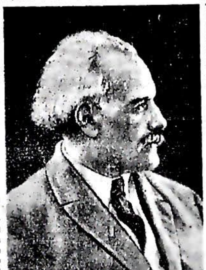
Биз һәр дәфә Ә. Һагвердијевин бәдии ирсинә мүраҹиәт едәндә, һәр дәфә онун јүксәк сәнәткарлыгла јарадылмыш реалист лөвһәләринә нәзәр саланда, кәшф едилмәмиш јени бир фикир аләми илә таныш олуруг, тәзә чизкиләр тапырыг, тәравәтли ҹәһәтләр көрүрүк. Бу да һәр шејдән әввәл гүдрәтли әдибин јарадыҹылығынын чохҹәһәтлилијиндән, дәрин идејалылығындан, әсәрләриндә ичтимаи һәјат проблеминин зәнкинлијиндән ирәли кәлән бир хүсусијјәтдир. Ә. Һагвердијев бүтүн әсәрләриндә, кичик һекајәсиндән тутмуш чидди драмаларына гәдәр, публисист гејдләриндән башламыш водевилләринә кими, гәләминдән чыхан бүтүн јазыларында тәблиғ етдији идеалларына садигдир. Онун гәләминдән бә'зән бәдии ҹәһәтдән нөгсанлы, бәсит әсәрләр дә чыхмышдыр. Лакин әдиб гондарма, сүн'и вә идејасыз әсәрләр јазмамышдыр. О, һеч заман галбинин истәкләринә хәјанәт етмәмишдир. Јалныз дујдугларыны, дүшүндүкләрини, ону дахилән нараһат едән мәсәләләри гәләмә алмышдыр.

Әдибин драм әсәрләриндә, һәмчинин мүәјјән гисм һекајәләриндә бөјүк ичтимаи һиссләрлә јашајан, вәтән вә халг талејини дүшүнән, мәдәнијјәт, маариф вә тәрәгги уғрунда фәдакарлыг көстәрән кәнҹләрин бир силсилә бәдии сурәтләри јарадылмышдыр. Һәмин кәнҹләр өзләринә мәхсус зиддијјәтли јоллардан кечәрәк, мә'нән инкишаф етмиш, заманын габагҹыл фикирләринә јијәләнмәк ҹәһәтдән мүхтәлиф сәпкидә тәсвир олунмушлар. Јазычынын «Дағылан тифаг» адлы фаҹиәсиндә бу кәнҹләрдән бири (Сүлејман бәј) даһа чох мәнфи планда көстәрилмишдир. Һәмин кәнҹ, мүлкәдар «Аталар»ындан—сүгута уғрајан бүтөв бир дүнјанын ганун вә адәтләринин тә'сириндән јаха гуртара билмәјән, бу ганун вә адәтләрин күнаһсыз гурбаны олан, фикир вә әмәлләри илә һеч бир јени чығыр ача билмәјән, мәһдуд «Оғуллар»ын нүмајәндәси иди. Әсәрдә көстәрилдији кими, Сүлејман бәј әдаларында, габа мүнасибәтләриндә вә һәрәкәтләриндә јалныз атасы Нәҹәф бәјә тәглид едирди. Ону өлдүрмәсә идиләр јаша долдугдан сонра ејни илә Нәҹәф бәј олаҹагды. Сүлејман бәјдән, башга һеч нә көзләмәк олмазды. Чүнки о, көз ачыб әтрафында, бош вә мә'насыз һәјатдан башга бир шеј көрмәмишди вә көрә дә билмәзди. Өјрәндикләри дә јалныз бунлар иди: ички, гумар вә гадын. Лакин бу дәлигәнлы ҹаванын, бу надан «оғулун» өзү дә ичәрисиндә јашадығы мүһитдән наразы иди, мөвҹуд јаһајыш тәрзи ону дарыхдырмышды. О, рүшејм һалында олан вә күҹлә сезилән бир һисслә нәји исә ахтарырды. Мүлкәдар маликанәсиндән, «Ата јурду»ндан баш көтүрүб чөлләрә, бијабанлара гачмаг истәјирди. Енержисини, кәнҹлик һәрарәтини мүәјјән бир саһәјә сәрф етмәк истәјирди. Лакин һара? Мүлкәдар «оғул» анҹаг буну дәрк етмирди. Зәһирән дәбдәбәли, дахилән чүрүк мүлкәдар «тифагы» онун чылғын һиссләрини сакитләшдирә билмирди, ејш-ишрәт, курулту вә сәс-күј ичәрисиндә кечән һәјат да онун галбини охшаја билмәмишди. Сүлејман бәј бу усандырыҹы шәраитдә өзүнү чох әзкин вә јорғун һисс едирди. Чыхыш јолуну ахтарырдыса да тапмырды. Мәһз буна көрә дә о, кәнҹ өмрүнү һаваjы бир күлләјә гурбан вермәли олду. Сүлејман бәј бу әһвал-руһијјәдә јашаја билмәзди, өлүмү зәрури иди. Бу дәфә дә ону вурмаса идиләр, башга бир күндә, башга бир јолла ону өлдүрәҹәкдиләр. Ә. Һагвердијев «Дағылан тифаг»ларын харабалары ичәрисиндә сәркәрдан вәзијјәтә дүшән һәмин кәнҹин фаҹиәсини көстәрмәклә дәрин ичтимаи бир фикир сөјләјирди: Мүлкәдарлығын ичтимаи гүввә кими сарсылдығы бир дөврдә, һәмин өлкүн һәјатда «Аталары»н да, «Оғуллары»н да агибәти һечлијә доғру кедирди. Бу мә'насыз, пуч аләмдән узаглашмаг, тәмиз һаваја, ишығa ҹан атмаг, башга бир һәјат арзусу илә јашамаг үчүнсә һәмин кәнҹләрин һәлә дә шүуру јетишмәмишди.

Тарихи һадисәләрин кедишинин вә ичтимаи инкишафын тәмајүлүнү изләдикҹә Ә. Һагвердијев даһа бөјүк нәтиҹәләрә кәлиб чыхырды. Бу нәтиҹәләрдән бири хүсусилә мараглыдыр. Дөвраны гуртармыш синифләр өлүм актына гол чәкдикдән сонра, һәјат сәһнәсинә ишыглы вә тәзә бир гүввәнин гәдәм басдығыны реалист әдиб јахшы һисс едир вә гәләмә алырды. О, һисс едирди ки, ҹәмијјәт һадисәләринин дәјишмәси илә бир сырада, тарих сәһнәсинә вә ичтимаи фәалијјәт мејданына јени вә күҹлү бир нәсил кәлмәкдәдир—идеалчы кәнҹләр! Ә. Һагвердијев бу кәнҹи «Бәхтсиз ҹаван»да кәшф етди. О, Фәрһад иди! Вәтәндән узагларда тәһсил алмыш, фикрән камала чатмыш, галби бөјүк һиссләр вә арзуларла долу олан бу кәнҹлә бирликдә, јазычынын өзү дә јени идеалларла, бир һава илә нәфәс алырды. Әдибин бу әмәлпәрвәр зијалы гәһрәманыны илк әввәл пис гаршыламадылар. Она гајғы вә һөрмәт көстәрдиләр. Тә'зим үчүн ајаға да дурдулар. Лакин аз кечмәдән әсил һагигәт сахта вә бојалы пәрдәләри јыртыб өзүнү көстәрди. Бәлли олду ки, кәнҹ зијалыја көстәрилән һөрмәтин, гајғыкеш мүнасибәтләрин архасында мүәјјән мәгсәдләр дајанырмыш. Фәрһад һәмин мәгсәдләрин ијрәнҹлијини, һәмин мүнасибәтләрин сахталығыны дујду вә мүбаризәјә галхды. Фәрһад һәлә тәһсилини кифајәт һесаб етмирди, әзләни тамамилә тәкмилләшмәдијини дә билирди. Онун арзулары сонсуз, истәкләри бөјүк, фикирләри кениш иди. О, бу арзуларыны һәгигәтә, фикриндә доландырдыгларыны әмәлә, дујдугларыны ишә кечирмәк истәјирди. Бунун үчүн дә мәктәб јолдашы Муса илә јенидән Харков шәһәринә гајытмағы, һакимлик ихтисасыны газанмағы зәрури сајырды: «Муса, сән мәнә нечә дејә биләҹәксән ағлама? Мән нечә ағламајым? Сән мәни бу ганичәнләрин арасында гојуб һараја кедирсән? Бәс бизим арзуларымыз, адам олуб ҹамаата нә нөв' гуллуг етмәк тәдбирләримиз? Бунлар һамысы мәкәр пуч олду? Муса, мәни гојуб һараја кедирсән?». Фәрһады бу истәјинә чатмаға гојмадылар, онун фикирләринә гандал вурдулар, сүбута јетирмәк истәдији тәшәббүсләринә мане олдулар.

Фәрһад Вәтәнинә гајыдаркән өзү илә бәрабәр чох хејирхаһ вә нурлу фикирләр кәтирмишди. Лакин бу фикирләр гијмәтләндирилмәди. Фәрһад халгын, зәһмәткеш кәндлиләрин мәнафејини вә һаггыны мүдафиә үчүн конкрет тәдбирләр мүәјјән етмишди. Лакин ону баша дүшмәдиләр. Фәрһад тәрәгги, азадлыг вә инсанпәрвәрлик һаггында ширин хәјаллар бәсләјирди. Лакин онун хәјалынын ганадларыны гырдылар. Мүһафизәкарлыг бу јени һәјат мүждәчисини, бу баһар нәғмәкарыны сусдалдыб, һәвәсдән салды. Онун әмәли илә арзусу, хәјаллары илә иши арасында кәскин тәзад јаратды. Заман өзү она дүшүнҹә верди, өзү дә сусмаға мәҹбур етди. Һәјат өзү онун көзләрини ачды, өзү дә көрмәмәји әмр етди. Фәрһад «ағыллы вә лазымсыз» адама чеврилди—«Бәхтсиз ҹаван» олду.

Фәрһадын фаҹиәси нәдә иди? О дүшүнүрдү, һәм дә чидди мәсәләләр барәсиндә дүшүнүрдү. Халг һаггында, вәтәни үчүн дәрд чәкирди. Өзү үчүн јашамағы, фәрди сәадәтинин гејдинә галмағы гејрәтсизлик һесаб едән бу нәҹиб зијалы, ҹәмијјәтә хејир вермәјән адамлары өлү сајырды: «...Мәкәр өлү о шәхсдир ки, узаныб руһу бәдәниндән чыхыр, апарырлар, дәфн едирләр? Мәкәр сән о адамлары көрмүрсән ки, базарда, күчәдә, кәзирләр? Онлар чохдан дәфн олунублар. Дүнјада сәркәрдан галан өлү о адамдыр ки, һәмишә дүз-дүз кәзир, нә милләтә нәфи вар, нә ҹамаата!». Лакин Фәрһадын бу көзәл, мүгәддәс, үрәкдән гопуб кәлән нијјәтләринин һеч бири баш тутмады. О да әмәлсиз өлдү, иш көрә билмәди.



Ә. Һагвердијев «Бәхтсиз ҹаван»ын идеалларыны өз дөврүнүн ән габагҹыл тә'сирли вә јетишмиш идеаллары кими үмумиләшдирмишдир. Бу идеаллар мүәјјән бир нәслин, артыг тәк-тәк дејил, күлл һалында бирләшән зијалы кәнҹлијин јени һәјат һәсрәти, ҹәмијјәтчилик, халгчылыг вә азадпәрвәрлик фикирләринин тәҹәссүмү иди. Бу идеалларын дәрин һәјат гүввәси, мүасирлији вә өткәмлији бир даһа тәсдиг едирди ки, заман көһнәлији, кәләлији вә мүһафизәкарлығы ити бир гылынҹ кими доғрајан гүдрәтли, ајдын фикирли вә јенилмәз бир гүввәни артыг һазырламышдыр. «Бәхтсиз ҹаван»ларын үрәјиндән кечәнләр о заман һәгигәт олмадыса да, онларын һәгигилијини дә һеч бир гара гүввә сарсыдыб јоха чыхара билмәди.

Ә. Һагвердијев «Бәхтсиз ҹаваны»ндан үрәк ағрысы вә көз јашы илә ајрылды. Ону накам әмәлләри вә нискилли арзулары илә дәфн едиб истисмар дүнјасына лә'нәт охуја-охуја, үрәк ганынын атәшиндән гопуб кәлән јаныглы бир аһ илә фаҹиәсини гапады. Лакин пәрдә һәлә салынмамышды. «Бәхтсиз ҹаван»ларын фаҹиәси гуртаран дејилди, онун јалныз формалары дәјиширди. Әдиб башга бир әсәриндә—«Милләт достлары» пјесиндә дә зијалы кәнҹләрин һәјат фаҹиәсини тәсвир етмишдир. Пјесдә көстәрилир ки, Әскәрбәј, Фирудинбәј, Сәфәрбәј, Вәлибәј, Мүрсәлбәј адлы бир дәстә кәнҹ бир јерә топлашыб «милләт дәрди» чәкир. Әскәрбәј дејир: «...Милләт гәми, милләтин керидә галмағы һәмишә бир од олуб мәним үрәјими јандырыр вә чох да истәјирәм милләтин дадына кәлим, амма баҹармырам. Чүнки мәсәлдир: тәк әлдән сәс чыхмаз. Амма үмидварам ки, сизин кими милләт достларынын көмәји илә мәним тәдбирләрим әмәлә кәлә».

Сөзләр чох көзәлдир. Лакин сөз олараг да галыр. Ишә кәлдикдә исә бу «милләт достлары» шәраб ичиб, кабаб јејиб милләт үчүн ағлајырлар. Нәһајәт бир гыз үстүндә мүбаһисә дүшүр вә һәмин «нитг гәһрәманлары» бир-бирини мөһкәм әзишдирирләр.

Ә. Һагвердијев халг талејинин, вәтән мүгәддәратынын һәлл олундуғу чох мәс'ул бир вахтда, ичтимаи әгидә ардынҹа кедә билмәјән бу бошбоғаз кәнҹләрин һәмин вәзијјәтини дә дәрин вә сағалмаз бир фаҹиә һесаб едирди. Бунунла белә Ә. Һагвердијевин әсәрләриндә нәзәрә чарпан кәнҹләрин мүһүм бир гисми һәмин идеалчы-вәтәнпәрвәр зијалылар идиләр. Әдибин Мирзә Кәрим («Ағач көлкәсиндә»), Искәндәрзадә («Көһнә дудман») кими сурәтләри «Бәхтсиз ҹаван»ларын арзу етдији, лакин көрә билмәдикләри, һәгигәтә чевирмәк истәдикләри, лакин баҹармадыглары јени һәјатын, азад дүнјанын јаранмасы уғрунда фәал мүбаризә апаран кәнҹләрдир.

Ә. Һагвердијев өзүнүн јүксәк нијјәтләринин, демократик-маарифчи фикирләринин, ингилаба мүнасибәтини дә сева-сева тәсвир етдији һәмин кәнҹләрин һәрәкәт вә фикирләриндә әкс етдирмишдир. Әдибин бәдии јарадыҹылығынын гајә вә мәгсәдиндән доған бу фикир, онун ингилабы нечә гәбул етмәси, бу ингилабын мәгсәд вә јолуну нечә баша дүшмәси илә бағлы олмушдур. Ә. Һагвердијевин мүсбәт планда јаратдығы кәнҹләрин әксәријјәти бөјүк ингилаби идеаллар, халг азадлығы, вәтән тәәссүбү илә јашајан әмәкпәрвәр, дүшүнән кәнҹләр олмушлар. Һәмин кәнҹләрин хејирхаһ арзулары, нурлу фикирләри вә нәҹиб шәхсијјәтләри мүасир кәнҹлијимизин гајә вә истәкләри илә јахындан сәсләшмәкдәдир.

Мәс'уд ӘЛИ ОҒЛУ.

Мусигиси һәвәскар бәстәкарындыр...

Республика Халг Јарадыҹылығы Еви бу күнләрдә һәвәскар бәстәкарларын онкүнлүк семинарыны кечирмишдир. Семинарда Бакы, Кировабад, Ағдам, Ағдаш, Ләнкәран, Губа, Галах шәһәрләриндән, Масаллы, Губадлы вә башга рајонлардан 40-а јахын һәвәскар бәстәкар иштирак етмишдир.

Бәстәкарлардан Һаҹы Ханмәммәдов, Казым Әливердибәјов, Исмајыл Гулијев вә Бајрам Һүсејнли семинар иштиракчылары үчүн мүһазирәләр охумушлар.

Семинардан сонра һәвәскар бәстәкарларын әсәрләриндән ибарәт консертләр верилмишдир. 26 комиссар адына мәдәнијјәт сарајында кечирилән консертдә һәвәскар бәстәкарларын јени маһнылары ифа олунмушдур.

Тамашачылар һәвәскар бәстәкарлардан Гафар Намазәлијевин «Вурғунам сәнә», Иззәт Багунаџјарлынын «Азәрбајҹан», Лүтфи Мәммәдовун «Мәни севиндир, ај гыз», Мәһбубә Мәммәдованын «Балкә көрмәдим», Хамиш Мәликовун «Тәзә ил» маһныларыны сәмимијјәтлә гаршыламышлар.

Һәвәскар бәстәкарларын әсәрләриндәки бә'зи нөгсанлар да көстәрилмишдир. Хүсусән маһнылардан бир чохунун индијә гәдәр јарадылмыш маһнылары тәглид вә тәкрар етдији, һәвәскар бәстәкарларын күтләви маһнылар јазмадығы гејд едилмишдир.

Онун ганы үрәјимдәдир

Әшрәф ҺАЧЫЈЕВ,
Муса ГОЧАЈЕВ.

(СӘНӘДЛИ ПОВЕСТ)

Кечәдән хејли кечмиш тә'чили јардым стансијасынын нөвбәтчи отағында телефон зәнк чалды. Нөвбәтчи, телефонда һәјәчанындан титрәјән гадын сәси ешитди:

— Көмәјә кәлин, бурада ики адам јараланыб ... күчәси, 187 нөмрә...

Аз сонра гәһвәји рәнкли «ЗИМ» стансијанын һәјәтиндән чыхыб дәрин јухуја далмыш шәһәрин сакит вә кимсәсиз күчәләри илә ирәлиләди. Фанарларын кур ишығында гар дәнәләри ојнашырды. Ағ кәпәнәкләри хатырладан ири лопалар јерә гонмајыб, һавада учушурду. Машынын собасы ичәрини бәрк гыздырмышды. Һәким јан ајнаны бир гәдәр ашағы ендирди. Ичәри сојуг һава долду. О, һаваны чијәрләринә чәкәрәк, гочалыб јухусузлуға таб кәтирмәдији барәдә дүшүндү.

Бу ан сүрүчү кәлиб чатдыгларыны хәбәр верди. Һәким јерә дүшдү. Архада отурмуш тибб бачысы да кичик чамаданыны көтүрүб она гошулду. Көзләри өнүндә чанланан чох дәһшәтли вә түкүрпәдичи мәнзәрә онлары ајаг сахламаға вадар етди. Гар бир нечә јердән ешилмишди. Һәр тәрәфдә ирилихырдалы түнд ләкәләр көрүнүрдү. Үзүүстдә асфалта дөшәнмиш кәнчин күрәјиндән ган ахыб, елә јанындача көлмәчә әмәлә кәтирмишди. Һәким јаралыны чевирди. О зарыды.

— Сағдыр,—дејә һәким сојугданмы, ја горхуданмы титрәјән тибб бачысына мүрачиәт етди—һәлэлик јарасыны сары!

Ондан бир аз аралы сәкидә исә күркүнүн јахасы ачыг бир киши һәрәкәтсиз галмышды. Онун саг әлиндә фин бычағы варды. Көрүнүр, көзәтчи имиш. Нә илә исә кичкаһындан вурмушдулар. Ганы үзүнә сызыб лахталанмышды. Амма хошбәхтликдән зәрбә онун нәфәсини кәсмәмишди.

Һәким милисә хәбәр вермәк лазым олдуғуну хатырлајыб күчәдәки автомат телефона јүјүрдү вә һадисәни олдуғу кими данышды.

Бир гәдәр сонра кәнарларына гырмызы һашијә чәкилмиш милис шө'бәсинә мәхсус автомобил «ЗИМ»ин јанында дурду. Машындан бир нечә милис ишчиси дүшдү. Чаван милис лејтенанты һәкимлә саламлашды вә:

— Һадисәни сизә ким хәбәр вермишдир?—дејә сорушду.

— Гадын сәси иди.

— Бәс өзү һарададыр?

— Көрмәмишәм, јәгин чыхыб кедиб.

Учабој вә јарашыглы кәнч олан лејтенант даһа бир сөз демәјиб, јахынлыгда дурмуш милис нәфәринә әмр етди:

— Чибләрини ахтарын!

Галанлар ајаг изләринин өлчүсүнү көтүрмәк, һадисә јеринин шәклини чәкмәк вә һәкимин анламадығы бир чох башга ишләрлә мәшғул олдулар. Гар үзәриндә сүр'әтлә кетмиш машын изләри ајдын сечилирди. Лејтенант тәкәрләр арасындакы мәсафәјә диггәт јетириб, бунун «Победа» маркалы машын олдуғуну мүәјјәнләшдирди. Изә дүшүб хејли кетди. Гәрибә иди: машын шәһәрдән кәнара чыхмамыш, мәркәзи күчәјә сары дөнмүшдү. О, изләрә әсасән һадисәнин тәхминән јарым саат бундан габаг баш вердијини өзлүјүндә јәгин етди. Аста-аста јаған гар изләри өртүб-басдырырды. «Кеч хәбәр тутмушуг»,—дејә лејтенант нараһатлыгла дүшүндү вә гејри-ихтијари гаршысында учалан чохмәртәбәли јашајыш бинасынын ишыглары сөнмүш пәнчәрәләринә бахды. Елә бу ахшам нөвбәјә кедәркән Лаләнин дедији сөзләри хатырлады: «Әләскәр, гуллуғун хошума кәлмир»—дејә Лалә шикајәтләнмишди. О исә Лаләни сакитләшдирмәк үчүн күлә-күлә: «Әзизим, кечәләр һамы јатса, бәс адамларын кешијиндә ким дурар?»—демишди. Бу бојда бинанын 10—15 аддымлығында бөјүк чинајәт олмушду. Анчаг һеч кәс бундан хәбәр тута билмәмишди...

Әләскәр фикирли-фикирли кери гајытды. Милис нәфәри ахтарыш нәтичәсиндә тапдығы пулу вә сәнәдләри она верди.

— Апара биләрсиниз,—дејә о, һәкимә мүрачиәт етди.

Һәким худаһафизләшиб ајрылмаг истәјирди ки, лејтенант јени бир суалла ону сахлады:

— Сағалачагларымы?

— Үмид аздыр.

Јаралылары «тә'чили јардым» машынына гојдулар, «ЗИМ»ин мотору курлады. Милис машыны да онун ардынча кетди.

☆

Сурхај һәјәчан кечирирди. О, һәјатында биринчи дәфә иди ки, белә узаг сәфәрә чыхырды. Гатар сүр'әтини артырдыгча кичик стансијанын үстү кирәмидли евләри керидә галыр, онун тәлашы даһа да чохалырды. Нәһајәт, о, кәндләриндән ајрылыб хәјалы илә јашадығы шәһәрә кедирди. Бир јердә гәрар тутмур, каһ пәнчәрәдән бојланыб гардан ағ јоргана бүрүнмүш учсуз-бучагсыз чөлләрә бахыр, каһ да вагона, сәрнишинләрә диггәт јетирирди. Онунла үзбәүз сини өтмүш бир киши отурмушду. О, лап евиндә имиш кими палтосуну, шљапасыны пәнчәрәнин бөјрүндәки мыхдан асыб, раһат әјләшмиш вә гәзетләри нәзәрдән кечирирди. Чаллашмыш чатма гашлары, чох енли бығлары, көзләринин јанында һәр тәрәфә дағылышан гырышлар онун долу чөһрәсинә бир мүлајимлик, нуранилик верирди. Кишинин отурушу-дурушу Сурхаја хош кәлмишдисә дә о, атасы јердә олан бу адамдан утаныб чәкинирди. Дејәсән буну киши дә сезди.

— Бакыја кедирсән, оғул?—дејә әһвал тутду.

— Бәли!

— Елә исә палтону сојунуб раһатлан, һәлә јолумуз узагдыр.

Сурхај бир сөз демәјиб палтосуну чыхартды, кәлиб пәнчәрә өнүндә динмәз-сөјләмәз әјләшди.

— Хејирдирми?

Кишинин суалы ону диксиндирди.

— Охумаг истәјирәм,—дејә о, фикрини ачды,—гәзетдә јазыблар ки, нефт вә кимја институтунун јанында һазырлыг курслары вар.

— Јахшы олар,—дејә киши онун сөзүнә гүввәт верди.—Кәнд ушагларынын бу иши үрәјимдәндир. Зәһмәтә гатлашыб тәһсил алырлар. Сонра да, көрүрсән ки, танынмыш бир мүһәндис, ја һәким олдулар...

Кишинин садәлији вә меһрибанлығы Сурхајы үрәкләндирди, дил-ағзыны ачды.

— Орта мәктәби гуртарандан сонра илјарым колхозда ишләмишәм,—деди.—Әмәк китабчам да вар. Ешитмишәм, буну нәзәрә алырлар.

— Кәрәк, ики или там еләјәјдин,—дејә киши мәсләһәт көрдү вә нә фикирләшдисә әлавә етди: амма нә ејби, имтаһанлары јахшы версән, бунсуз да кечәр... Бары шәһәрдә дүшмәјә бир јерин вармы?

— Гонағымыз вар,—дејә Сурхај хәбәр верди.

Елә әслиндә Бакыја јола дүшмәјә Сурхајы, орада јахын танышларынын олмасы руһландырмышды. Бу пајыза гәдәр Сурхајкилин шәһәрлә һеч бир әлагәси јох иди. Онун атасы Мүрсәл киши, анасы Әсја арвад өмүрләриндә кәнддән кәнара чыхмамышдылар.

Пајызын әввәлләри иди. Күнортадан сонра лејсан јағыш кәлди, кәнд-кәсәји сел-су басды. Сурхај да евә тез гајытды. Анасы гапынын ағзында ону гаршылајыб:

— Гонағымыз кәлиб, оғлум,—дејә гулағына пычылдады.—Шәһәрлидир, јазыг јаман исланыб. Палтарларыны вермишәм кејсин.

Сурхај евә кирди, «хош кәлмисиз» дејиб гонагла көрүшдү. Бу, учабој, арыг, гарајаныз бир кәнч иди. Шәвә кими гара сачлары енсиз алнына төкүлмүшдү. Хырда, ити көзләри варды. Енликүрәк, долубәдәнли Сурхајын палтарлары онун әјниндә гәрибә көрсәнирди. Елә бил гуру ағачы әскијә бүкмүсән. Илк дәгигәләр Һачағанын хасијјәти Сурхајы тутмады. О, бу евә чох дабан дөјмүш адамлар кими өзүнү сәрбәст апарыр, Сурхаја көһнә танышлар кими «гардаш» дејә мүрачиәт едир, халанын чанына анд ичирди. Лакин Сурхај јаваш-јаваш онун бу хасијјәтинә алышды. Һачаға диш һәкимидир. Бакыда хүсуси диш кабинети вардыр. Дөвләтә верки верир. Лакин сон күнләр өзүнү пис һисс етдијиндән һәкимләр иглим шәраитини дәјишмәји, бир мүддәт дағ һавасында јашамағы мәсләһәт көрмүшләр. Рајон мәркәзиндә она Сазаглы кәндини нишан вериб демишләр: оранын һавасы хәстәјә ләрчандыр. Анчаг тәрсликдән онун дарыхма азары вар, шәһәрдән ајры гала билмир. Һәр һалда кәнд хошуна кәлсә, бурада ишләмәк фикриндәдир.

— Галыб ишлә, ај оғул,—дејә Әсја хала да, Мүрсәл киши дә өз кәндләрини ағыздолусу тә'рифләјирдиләр.—Наһаг ады Сазаглы дејил һа, сују буз кими, һавасы да сәфалы. Бурада јүздән әскик јашајан бешүч адам олар. Әлбәттә, һавадандыр.

Һәмин ахшам сөһбәт чох узун чәкди. Ахырда кәлиб Сурхајын охумаг мәсәләси үстүнә чыхды. Һачаға елә бил буну көзләјирмиш кими әлини синәсинә гојараг:

— Институт бу гәдәшувун бојнуна,—деди.—Гејним тибб профессорудур.

— Мән сәнаје институтуна кирмәк истәјирәм.

— О һансыдыр? Азии?!

— Бәли.

— Орада да језнәм ишләјир, һә, өзү дә јекәләрлә чашка-лошкадыр...

Һачаға Сурхајкилдә бир һәфтә галмыш вә сонра Бакыдакы үнваныны гојуб рајон мәркәзинә кетмишди. Бу бир һәфтә мүддәтиндә Әсја хала Һачаға үчүн кәндин әзиз вә дадлы хөрәкләрини биширмиш, онун гуллуғунда дуруб көнлү истәјәни әсиркәмәмишди. Сурхајын института кирмәси ата-ана үчүн һәр шејдән ваҹиб иди. Мүрсәл киши отуруб-дуруб һеј дејәрди: «Оғул, мәнә охумаг гисмәт олмады, сән оху, истәјими көзүмдә гојма. Гонум-гоншуда али савады олмајан дај галмајыб».

Бу сөзләр Сурхајын гәтијјәтини артырды...

Сурхај вагонда отуруб бүтүн буннлары фикирләшир, Һачаға илә көрүшәчәјини вә бирликдә института кедәчәкләринин көзләри өнүнә кәтирирди. Тәкчә бир мәсәлә ону дилхор едирди ки, Һачағанын Бакыја гајытмасындан ики-үч ај кечмишди, амма ондан һәлә дә бир хәбәр јох иди. Лакин Һачаға өзү шәһәрдә олмаса, јәгин ки, аиләсинә онларда галдығындан данышмамыш дејил. Бир дә анасы Сурхајы шәһәрә әлибош јолламыр, пајла-үрүшлә көндәрирди. Әввәлчә, Сурхај онлара кетмәјә утандығыны анасына билдирди. Лакин анасы да, атасы да ону данлајыб дедиләр ки, бәс дост-таныш нә күндә кәрәкдир, киши илә дуз-чөрәк кәсмишик. Бир дә ки, һөрмәтинин әвәзини чыхарыг. Чох тәрәддүддән сонра Сурхај разылыг вермишди. Әслиндә һеч башга әлач да јох иди...

Дәгигәләр һисс олунмадан өтүб кечирди. Күнәш һарада исә үфүгдә батды. Сурхај онун сон гызартысыны кетдикчә түнд гара рәнкә бојанан торпағын кәнарына јығышмыш булудларда көрдү. Бу гызарты да јаваш-јаваш әријиб итди. Һава гаралды, вагонун ишыглары јанды.

— Шам еләјәк,—дејә киши Сурхајы сүфрә башына дә'вәт етди, өзү исә чамаданыны ачыб чөрәк, сојутма јумурта вә пендир чыхартды. Анасы Сурхаја јол үчүн чолпа гызардыб гојмушду. О, зәнбилдән бағламаны көтүрүб ачды. Столун үстүнә сечмә алмалардан дүзәрәк дилләнди:

— Ағачда харрајыб. Атам һәмишә дејир ки, ағачда харрајан алма дадлы олур.

— Сән мәндән дөвләтли имишсән.—Киши зарафатла күлүмсүндү, сонра деди:

— Бајагдан ширин сөһбәт едирик, амма таныш белә олмамышыг. Мәним фамилијам Рүстәмовдур. Мүәллимәм, сәнәт мәктәбинин директору ишләјирәм!

О, голтуг чибиндән автомат гәләми чыхардыб блокнотдан бир вәрәг кағыз чырды, евинин, иш јеринин үнваныны јазыб Сурхаја верди.

(АРДЫ ВАР)

БАКЫ—ЈЕРЕВАН—БАКЫ

«Бакы—Јереван» гатарынын јола дүшмәсинә һәлә хејли вар иди. Кәнчләр вагонларын гаршысында дејиб-күлүрдүләр. Бу туристләр гардаш республикаја гонаг кедирдиләр.

Будур, гатар јола дүшдү. Јеревана кедәнләр арасында мүхтәлиф пешәли адамлар вар иди. Онлардан бир нечәси вахты илә бу көзәл шәһәрдә олмушду. Бах, будур, Бакыдакы 7 нөмрәли мусиги мәктәбинин мүәллими Елјонора Арутјунова һәлә 9 ил бундан әввәл бир груп артистлә Јеревана гонаг кетмәсиндән мараглы сөһбәтләр данышырды.

Чох чәкмәди ки, туристләр бир-бири илә лап јахындан таныш олдулар. Туристләр арасында опера вә балет театрынын артисти Татјана Бәдирова, мәтбәә ишчиси Әнвәр Сәлимова вә башгаларына раст кәлмәк оларды.

Јол боју Јеревана кедән туристләри гаршыламаға чохлу адам чыхырды. Миничиван стансијасында исә бизи бир дәстә гыз гаршылады. Онлар Гафан шәһәр мәдәнијјәт еви нәздиндә јарадылмыш гызлар ансамблынын үзвләри идиләр. Елә стансијада бу истe'дадлы гызларын чыхышларына тамаша етдик. Онлар рус, Азәрбајчан вә ермәни маһныларыны чох мәһарәтлә охудулар, көзәл дә рәгс етдиләр.

Туристләри Јереван шәһәриндә дә чох сәмими гаршыладылар. Јарашыглы автобуслара отуруб турист базасына кәлдик. Азча истираһәтдән сонра пајтахтын көрмәли јерләринә бахмаға кетдик.

Кәлишимизин ертәси күнү һәкимләр евиндә Бакыдан кәлмиш гонагларла көрүш кечәси кечирилди. Бу сәмими көрүш кечәсинин сонунда мараглы концерт олду. Бизи ертәси күнләрдә дә бир сыра достлуг кечәләринә дә'вәт етдиләр.

Јереван шәһәриндә кечирдијимиз үчкүнлүк турист сәфәри чох мараглы кечди. Биз, гардаш Ермәнистанын пајтахтындан хош тәәссүратла кери гајытдыг.

Тәл'әт ГУЛИЈЕВ,
туристләр дәстәсинин рәһбәри.



АЈ ИШЫҒЫНДА

Фото-етуд.

Бизим почта

Достлуг јүрүшү

Узаг кечмишә сәјаһәт

Республикада алтынчы

Чобан Гара Вәлијевин једдииллик планы

«Октјабр» колхозу өз гојун сүрүләри илә, даһа чох јун гырхмасы илә, гојунлардан даһа чох бала алмасы илә Дағлыг Гарабағда шөһрәт газанмышдыр. Бу јахынларда 90 јашы тамам олмуш баш чобан Гара Вәлијевин бригадасы даһа јүксәк истеһсалат мүвәффәгијјәтләри газаныр.

Сон илләр бригада сүрүдәки гојунларын чинсини јахшылашдырмаг саһәсиндә бөјүк ишләр көрмүшдүр. Һазырда сүрүдә анчаг зәриф вә јарымзәриф јунлу гојунлар бәсләнир. Гоча чобан вә онун башчылыг етдији бригаданын үзвләри сосиалист өһдәчилији көтүрәрәк гојунчулуғу инкишаф етдирмәјә даир өз једдииллик планларыны беш илдә јеринә јетирмәјә сөз вермишдиләр. Бригада бу ил һәр јүз гојундан орта һесабла 130—140-а гәдәр гузу алмыш вә гојунларын сајыны план үзрә једдииллијин ахыры үчүн нәзәрдә тутулмуш 1.260 баш әвәзинә 1.640 баша чатдырмышдыр. Беләликлә бригада гојунларын сајыны артырмаға даир өһдәчилијини беш ил әвәзинә чәми ики илдә јеринә јетирмишдир. Һәр гојундан орта һесабла кечән илдәкиндән беш јүз грам артыг јун гырхылмышдыр.

„Өз көзләримизлә көрдүкләримиз“ клубунда

«Тунис вә Мәракеш — рәзилләр вә ачлар өлкәсидир», — буржуа журналисти бу өлкәләри кәздикдән сонра өз гејд дәфтәрчәсинә белә јазмышдыр. Доғрудан да мүстәмләкәчилик зәнчири гырыланадәк бу өлкәләрдә вәзијјәт белә иди.

Тунис вә Мәракешә дүшән сәјјаһ бу јерләрин дағ чығырларыны вә сәһраларыны дәвә, гатыр үстүндә кечмәли олурду.

Бәс, та гәдим заманлардан әкинчилик өлкәси сајылан бәрәкәтли торпагларында гаргыдалы, шәкәр, какао, тахыл јетишдирилән бу өлкәләрин зәһмәткеш халгы нә үчүн рәзил һәјат кечирир, ачлыг вә еһтијач ичәрисиндә боғулурду? Бунун сәбәбини бу өлкәнин фәллаһларынын вә сәнәткарларынын ганыны соран, халгын сәрвәтини гулдурчасына сојан мүстәмләкәчиләрин јыртычылығында вә мүстәмләкә үсул-идарәсинин ијрәнчлијиндә ахтармаг лазымдыр. Гаралар Африкасынын бир сыра халглары кими, Тунис вә Мәракеш халглары да мүстәмләкәчиләри өз өлкәләриндән говдугдан сонра јени һәјат гурмаға башламышлар. Африканын азадлыға чыхан бир чох өлкәләриндә олдуғу кими, Тунис вә Мәракеш халглары да јени һәјат гурмагда онлара тәмәннасыз јардым кәстәрән Советләр өлкәсиндән, бу өлкәнин варлығындан чох бөјүк разылыг һисси илә данышырлар. Елә буна көрә дә Азәрбајчан әмәкдар ансамблынын бу өлкәләрдәки һәр бир чыхышы бөјүк рәғбәтлә гаршыланырды.

«Гафгаз ансамблы» (јерли афишаларда белә јазырдылар) һарада чыхыш едирдисә орада бөјүк чанланма олурду. Јерли гәзетләр Совет Азәрбајчаны әмәкдар маһны вә рәгс ансамблынын мәһарәтиндән өз охучуларына һәјәчанла хәбәр верирди.

Биз, јухарыда данышдыгларымызын һамысыны «Өз көзләримизлә көрдүкләримиз» кәнчләр клубунун Бакынын Сталин рајонундакы мәдәнијјәт сарајында кечирилән нөвбәти кечәсиндә ешитмишдик. Һәм дә бунлары бизә Тунис вә Мәракеш сәфәриндән гајыдан Азәрбајчанын әмәкдар маһны вә рәгс ансамблы коллективинин үзвләри данышдылар. Мәшғәләнин ахырында мәдәнијјәт назиринин мүавини М. Гурбанов, Әминә Дилбази, Шәргијә Исмајылова кәнчләрин суалларына чаваб вердиләр. Ахырда мәшғәлә иштиракчылары ансамблын вердији концертә тамаша етдиләр.

ИКИ ТӘПӘНИН „МҮҺАРИБӘСИ“

МИЛ-Гарабағ дүзәнликләриндә оланлар, бурада, әсрләрдән бәри тәбиәтин мүхтәлиф һадисәләри гаршысында баш әјмәјиб әзәмәтлә јүксәлән вә кениш чөлләрә јарашыг верән уча тәпәләри јәгин ки, көрмүшләр. Бу тәпәләри тарихимизин дилсиз шаһидләри адландырмаг олар.

Көркәмли совет археологлары А. А. Иессен, И. Чәфәрзадә вә J. А. Пахомов јолдашларын тәдгигатына көрә бу сүн'и тәпәләр ерамыздан 7 әср әввәлә аиддир. Чаталтәпә, Гајаднкарыдыр. Чаталтәпә, Гадикарыдыр, Үчтәпә, Султанбудлатәпә, Шомлутәпә, Једдитәпә вә с. бу кими адлара малик олан тәпәләр һаггында халг арасында мараглы рәвајәтләр вардыр. Бу рәвајәтләр арасында Үчтәпә илә Галатәпәнин мүһарибәсини тәсвир едән рәвајәт нәзәри хүсусилә чәлб едир. Гаргар чајы кәнарында јерләшән бу тәпәләр һаггында Ағчабәди тәрәфләрдә сөјләнилән мәшһур рәвајәтдә белә дејилир:

«Узаг кечмишләрдә Мил дүзүндә бөјүк бир гошун дајанмыш имиш. Бирдән бу гошунун сәркәрдәләри арасында чидди наразылыг баш верир. Гошун ики һиссәјә парчаланыр вә бу һиссәләр бир-бириндән аралыда өзләри үчүн ајрыча мөвге тутурлар. Ахшамкы шәртә көрә бу һиссәләр сәһәр бир-бирләри илә вурушмалы имишләр. О вахткы адәтә көрә кечә икән һәр ики гошун далдаландығы јери билдирән бөјүк бир тәпә дүзәлтмәли имиш. Биринчи һиссәнин гошунлары индики Галатәпәни дүзәлдирләр. Сәһәр олур, гошун бөјүјү о бири тәрәфә бахаркән орада Үчтәпә дүзәлдијини көрүб бундан севинир вә сәркәрдәләринә дејир ки, биз галиб кәләчәјик. Сәркәрдәләр буна тәәччүбләнир вә һансы сәбәбә көрә бу гәнаәтә кәлдијини ондан сорушурлар. Гошун бөјүјү чаваб верир ки, мән узагда Үчтәпә дүзәлдијини көрүб јәгин етдим ки, дүшмән гошуну арасында бирлик јохдур.

Сәһәри дөјүш башланыр вә гошун бөјүјүнүн дедији кими дә олур. Галатәпәдә дуран гошун Үчтәпәдә дуран гошуна галиб кәлир.

Мараглы бурасыдыр ки, Галатәпә вә Үчтәпә һаггында сөјләнилән бу рәвајәт «Китаби-Дәдә Горгуд»ун XII бобу («Дыш огузун Ич огуза аси олуб Бејрәк өлдүјү боју») илә чох јахындан сәсләшмәкдәдир. Һадисәнин китабдакы кедиши илә рәвајәтдәки тәсвири демәк олар ки, әсасән ејнидир. Һәр икисиндә ејни гошун, ејни гөвм ики јерә парчаланыр. Дикәр тәрәфдән китабда Бозог Үч ога галиб кәлир. Рәвајәтдә дә мәғлуб олан Үчтәпәдир. Бу мүгајисәдә, рәвајәтдәки «Үчтәпә»нин китабдакы «Үч ога» сәсләшмәси Галатәпәнин дә Бозог олмасы фикрини доғурур.

«Китаби-Дәдә Горгуд» да «Огуз»ун, халгын ады илә јанашы, ејни заманда онларын јерләшдији мәркәзи саһәни кәстәрән чоғрафи мәфһум олмасы бу мүгајисәмизә әсас верир. Бундан башга мәнбәләрдә кәстәрилдијинә көрә Украјна ССР-нин Херсон вилајәтиндәки Серегози рајон мәркәзиндә јерләшән, ејнән бизим Мил тәпәләринин андыран 15—16 метр һүндүрлүјүндәки гәдим Скиф тәпәләринин һазырда «Огуз» адландырылмасы да бу чәһәтдән мараглыдыр. Көрүнүр, «Огуз» ады илә «тәпә» сөзү арасында гаршылыглы бир мүнасибәт вардыр.

Үмумијјәтлә, апарылан аз-чох тәдгигат кәстәрир ки, «Китаби-Дәдә Горгуд»да тәсвир олунан вә бурада иштирак едән гәһрәманларын Мил-Гарабағ дүзәнликләриндәки «Өрән гала» вә сәјјаһларын Мисир еһрамларына бәнзәтдији бу әзәмәтли, планлы-тәртибатлы дүзүлмүш тәпәләрлә сых әлагәси вардыр. Мил тәпәләрини өјрәнмәјә башламыш истe'дадлы археологларымызын кәләчәк тәдгигат ишләри бу мәсәләнин гәти һәлли үчүн бизә гијмәтли мә'лумат верәчәкдир.

Шамил ЧӘМШИДОВ.

„ШМИДТФИЛМ“ ФӘАЛИЈЈӘТДӘДИР...

САЛОНУН кур ишыглары сөнүр. Киноапаратын објективиндән чыхан парлаг шүаларын гаршыдакы ағ пәрдәјә чатмасы илә екранда бөјүк һәрфләрлә «Шмидтфилм» сөзүнүн көрүнмәси бир олур. Салонда курултулу алгышлар гопур. Тамашачыларын бу алгышлары онларла јанашы әјләшмиш һәвәскар киностудија јарадычыларынын мәһсулу олан «Илк иш» кинофилминин ссенарисини јазаны, режиссору, оператору вә онларын јахын көмәкчиләрини һәдсиз севиндирир. Бу сәбәбсиз дејилдир. Ахы, гысаметражлы «Илк иш» кинофилми л. Шмидт адына машынгајырма заводунун мәдәнијјәт сарајы нәздиндә јени тәшкил олунмуш киностудија коллективинин илк мүвәффәгијјәтидир.

«Шмидтфилм» киностудијасынын јарадылмасынын чох гыса вә мараглы бир тарихи вардыр. Нөвбәти комсомол јығынчағы чағырылмышды. Комсомолчулардан кимсә Азәрбајчан Нефт вә Кимја Институту вә Азәрбајчан Политехник Институту тәләбәләринин тәшәббүсүнә гошулараг, заводда киностудија јаратмаг тәклифини ирәли сүрдү. Бу тәклиф һамынын үрәјиндән олду. Ертәси күндән киностудијанын ишиндә фәалијјәт кәстәрмәк истәјәнләрин сајы артмаға башлады. Лакин гаршыда һәлә чох чәтинликләр дururду.

Һәр шејдән әввәл киностудија үчүн әлверишли бир јер сечмәк, киноапарат, мүхтәлиф аваданлыг алмаг лазым иди. Заводун директорлуғу бу ишләрдә кәнчләрә јахындан көмәк етди. Сонра кәнчләр мүәјјән мәсләһәтләр алмаг вә тәчрүбә кечмәк үчүн өз нүмајәндәләрини Азәрбајчан Политехник Институтунун, Азәрбајчан Нефт вә Кимја Институтунун киностудијаларына вә дикәр мүәссисәләрә көндәрдиләр. Һәвәскар кәнчләр «Азәрбајчанфилм» киностудијасынын коллективиндән дә бир сыра дәјәрли мәсләһәт алдылар.

Бәли, инди ишә киришмәк лазым иди. Кәнчләр бөјүк һәвәс вә сә'јлә фәалијјәтә башладылар. Онлар заводун мәдәнијјәт сарајында өзләри үчүн хүсуси лабораторија дүзәлтдиләр. Һәр шеји — монтаж столуну, електрик аваданлығыны вә с. өз әлләри илә дүзәлтмәли олдулар. Киностудијанын тәшкил едилмәси заводун бүтүн коллективинин диггәт мәркәзиндә иди. Заводун ишчиләри студија үчүн сатышда аз тапылан кинолентләрини чыхармагдан өтрү касетләр вә с. һазырладылар, лабораторијаја електрик ишығы чәкдиләр. Кинолабораторија там һазыр иди. Инди әсил јарадычылыг ишинә башламаг оларды.

«Шмидтфилм» киностудијасы тәрәфиндән чәкилән ајры-ајры кадрларын мүәјјән сүжет хәтти јох иди, бунлар хроникал лөвһәләр иди. Кәнчләр мүрәккәб операторлуг сәнәтини сә'јлә өјрәнмәјә башладылар. Бир сөзлә, һәр кадрдан ајдын көрүнүрдү ки, һәвәскар кәнчләр бунлары чидди дүшүнәрәк, ән башлычасы исә бөјүк зәһмәт баһасына чәкмишләр.

Һәвәскар киностудијанын јарадылмасында кәнч кино һәвәскарларындан Донара Аллаһвердијева, Ариф Әлијев, Лариса Мелик-Багдасарјан, Рома Ағабекјан, Дина Коневскаја, Јевкени Шичкова вә башгаларынын бөјүк әмәкләри олмушдур.

Киностудијанын перспективләри дә бөјүкдүр. Завод үчүн тикилмәкдә олан мәдәнијјәт сарајында киностудија үчүн ајрыча ири лабораторија дүзәлдилмәси нәзәрдә тутулмушдур. Студија коллективинин јахшы јарадычылыг планлары вардыр. Һазырда коллектив заводда тәһлүкәсизлијә һәср олунмуш гысаметражлы филм чәкир. Заводун бәдии өзфәалијјәт театр коллективи тәрәфиндән һазырланан Тур гардашларынын «Кечәдән гачмаг» әсәрини лентә көчүрмәк үчүн дә һазырлыг көрүлүр.

Һәвәскар киностудија завод һәјатындан көтүрүлмүш јени филм чәкәчәкдир.

Виктор ВИД.

ШӘКИЛДӘ: «Шмидтфилм» операторлары јени филм чәкәркән.

Фото К. Пастушковундур.



Газахда халг театры

Газахда республикамызда сај е'тибары илә алтынчы олан халг театры ачылмышдыр.

Халг театрынын коллективи илк мөвсүмә Ч. Чаббарлынын «Севил» әсәри илә башламышдыр. С. Мәммәдова, Б. Әһмәдова, Б. Һүсејнов, Т. Һәсәнов вә башгалары өз ролларыны мүвәффәгијјәтлә ифа етмишләр. Тамашанын бәдии рәһбәри Гәзәнфәр Мәммәдов, режиссору Фәрһад Һачыјевдир.

Тамашачылар халг театрынын илк чыхышыны сәмимијјәтлә гаршыламышлар.

Театр коллективинин кәләчәк планы мараглыдыр. Артистләр J. Әзимзадәнин «Аначан» вә Ч. Мәчнунбәјовун «Илдырым» пјесләрини тамашаја гојачаг, тез-тез Газахын кәндләринә, һабелә гоншулугдакы Товуз, Шамхор вә Кәдәбәј рајонларына кедәчәкләр.

РЕДАКСИЈАНЫН ҮНВАНЫ: Бакы, Коммунист күчәси, 11/13. ТЕЛЕФОНЛАР: редактор муавини — 2-58-33, мәс'ул катиб 2-56-81, комсомол һәјаты шө'бәси — 2-57-29, тәблиғат-тәшвигат шө'бәси — 2-58-35, мәктәбли кәнчләр шө'бәси — 2-57-29, идман шө'бәси — 2-58-35, мүхбирләр шө'бәси — 2-58-35, мәтбәә — 3-62-04, бухалтерија — 3-59-46, е'ланлар шө'бәси — 3-13-82.

Редактор Ч. ӘЛИБӘЈОВ.

ФГ 16569 Бирләшмиш нәшријјатын мәтбәәси, Бакы, Сталин проспекти, 137. Типография объединенного издательства, Баку, проспект Сталина, 137.

Сифариш № 5849